

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Konsolideeritud majandusaasta aruanne 2022

Aruandeaasta algus: 01.01.2022

Aruandeaasta lõpp: 31.12.2022

Nimi: MTÜ Lastekaitse Liit

Registrikood: 80013442

Address: Endla 6-18, Tallinn 10142

Telefon: +372 631 1128

E-post: liit@lastekaitseliit.ee

Veeb: www.lastekaitseliit.ee

Audiitorkontroll: Rödl & Partner Audit OÜ

SAATEKS

2022. aasta oli Lastekaitse Liidu 34. tegevusaasta. Lastekaitse Liit taasloodi 2. oktoobril 1988, mil Viljandi teatris Ugala toimus esimene üldkogu, kus osales üle 250 inimese ning kinnitati liidu eestseisus ja võeti vastu põhikiri.

Käsikäes oma koostööpartneritega on Lastekaitse Liit 34 aasta jooksul ellu kutsunud ja läbi viinud palju olulisi tegevusi. Teiste hulgas ÜRO lapse õiguste konventsiooni ratifitseerimine, lasteombudsmani institutsiooni loomine, tunnustusüritus „Lastega ja lastele“, projekt „Targalt internetis“, programm „Kiusamisest vabaks!“, koolitusseminarid ja lastekaitsetöötajate suvekool „Samal poolel – lapse poolel“, traditsioonilised aastakonverentsid, tasuta õigusabi peredele, lastekaitsepäeva lisamine riiklike tähtpäevade ja lipupäevade loetellu.

2022. aasta kulges vastavalt liidu tegevuskavale plaanipäraselt. Viisime edukalt ellu programmide „Kiusamisest vabaks!“ ja „Targalt internetis“ tegevusi, tegelesime huvikaitsega, osalesime seadusloome protsessides, läbi seminaride ja suvekooli toetasime lastekaitsetöötajate arendamist, vahendasime tasuta juriidilist nõustamist peredele, läbi lapse õiguste saadikute tegevuse olid lapsed ja noored kaastaud liidu tegevustesse. Samas olid meie tegevused mõjutatud ka veebruaris 2022 alanud sõjast Ukrainas – osalesime juhendmaterjalide koostamises haridusasutustele, viisime läbi eriseminari lastekaitsetöötajatele ning andsime välja lapse heaoluga seotud trükised Ukarina keeles.

2022. aastal saavutasime ka uue strateegilise partnerluse Sotsiaalministeeriumiga aastateks 2023-2024 ja alustasime Lastekaitse Liidu ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ arengustartegia 2023-2025 koostamist.

2022. aasta konsolideeritud majandusaasta aruandes on esitatud Lastekaitse Liidu ja tema tütarettevõtte Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ tegevus- ja finantsaruanne. Aruandes anname ülevaade läbi viidud tegevustest nii rahvusvahelisel kui riigisisel tasandil. Samuti kirjeldame Lastekaitse Liidu vanematekogu ja lapse õiguste saadikute tegevusi ning liikmeskonnale suunatud ettevõtmisi. Finantsaruanne esitab ülevaate mõlema organisatsiooni majandustegevusest ja toob ära konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koos kõigi vajalike lisadega.

2022. aasta konsolideeritud majandusaasta aruande tegevusaruannet puudutava osa koostamisse panustasid kõik Lastekaitse Liidu büroo töötajad, finantsaruande koostas liidu pearaamatupidaja Aire Rosenfeldt ning Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ puudutava osa osaühingu juhatuse liige Alar Tamm.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta koostas ülevaate käigus kokkuvõtte sõltumatu vandeaudiitor Maret Niitla Rödl & Partner Audit OÜ-st.

Suurem osa 2022. aasta tegevustest viidi tavapäraselt ellu riigieelarveliste vahendite toel, sh Sotsiaalministeeriumiga aastateks 2020-2022 sõlmitud strateegilise partnerluse lepingu ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga aastateks 2022-2024 strateegiliseks partneriks määramise otsuse alusel sõlmitud riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu kaudu. Euroopa Komisjoni rahalisel toel viidi ellu projekti „Targalt internetis“ tegevused. Lisaks nimetatutele toetasid Lastekaitse Liidu tegevusi ka teised rahastajad. Suur tänu selle eest Sotsiaalministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalkindlustusametile ja Euroopa Komisjonile.

Jätkuvalt toetas Lastekaitse Liitu rahaliselt ka Eesti Advokatuur ja advokaadid, kes nõustasid lastega peresid perekonnaõiguslikes küsimustes ning edastasid lastega töötavatele spetsialistidele õiguslaseid teadmisi koolitusseminaridel „Samal poolel – lapse poolel“.

Suur tänu kõigile neile, kes samuti toetasid Lastekaitse Liidu tegevusi ja programme: Telia Eesti AS, ACE Logistics Estonia AS, , Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Tallinna Haridusamet, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo, Burgose Ülikool, UNICEF Georgia, Eurochild AISBL, EUN Partnership, CBSS Sekretariaat, Asociacion Projuven, Oslo Metropolitan University ja mitmed head annetajad, kes toetasid rahaliselt või esemeliselt (eelkõige arvutite ja nende tarvikutega).

Lugupidamisega

Varje Ojala

MTÜ Lastekaitse Liidu juhatuse liige

SISUKORD

Tegevusaruanne	7
Aasta tegijad	7
Projektikonkurss „Kasvame koos“ 2022	7
Tunnustusauhind „Lastega ja lastele“ 2022	7
Hea lasteraamat 2021 ja hea noorteraamat 2021	7
Lastekaitse Liidu 2022. aasta tegevused	9
Projekt „Targalt internetis“	9
Projekti „Targalt internetis“ tegevused 2022. aastal	9
Turvalise interneti päeva tähistamise kampaania	11
Vihjeliin	11
Hea nõu lastega peredele	12
Lastega töötavate spetsialistide pädevuse tõstmine	12
Koolitusseminarid „Samal poolel – lapse poolel“	12
Lastekaitsetöötajate suvekool	13
Kohaliku tasandi multidistsiplinaarse võrgustiku koolitused „Koostöös lapse heaks“	13
Programm „Kiusamisest vabaks!“	14
Metoodika „Kiusamisest vabaks!“ põhiväärtused	14
„Kiusamisest vabaks!“ tegevused 2022. aastal	14
Koolirahu	15
UNICEF Georgia	15
Projekt GaminGEE	15
Ajakiri Märka Last	16
Seadusloomes osalemine ja ettepanekud erakondadele	16
Teema-aasta ja lapse õiguste kuu	17
Konverents „Õnnelik laps – kuulatud, kaasatud mõistetud“	17
Loovkonkurss	17
Just Filmi lapse õiguste programm	18
Rahvusvaheline koostöö	18
Lastekaitse Liidu Fond	18
Projekt „Igale koolilapsele arvuti“	19
Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ tegevused 2021	20
Tegevusaruanne	20

Sissejuhatus	20
Valdkond	20
Ülevaade teenustest	20
Töö ja personal.....	22
Lastekaitse Liit organisatsioonina	23
Põhikirjalised tegevused	23
Lastekaitse Liidu liikmed.....	23
Üldkogu	23
Vanematekogu.....	24
Lapse õiguste saadikud	24
Büroo.....	26
Arengustrateegia 2019-2022 tulemused.....	26
Lastekaitse Liidu rahaasjad 2022	27
Rahastusallikad 2022	27
Raha kasutamine aastal 2022	27
Finantsaruanne.....	30
Lastekaitse Liidu raamatupidamise aastaaruanne 2022.....	30
Konsolideeritud bilanss	30
Konsolideeritud tulemiaruanne.....	31
Konsolideeritud rahavoogude aruanne (otsemeetod)	32
Konsolideeritud netovara muutuste aruanne.....	33
Konsolideeritud finantsaruannete lisad.....	34
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted.....	34
Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed	35
Lisa 3 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	35
Lisa 4 Varud	36
Lisa 5 Materiaalne põhivara.....	36
Lisa 6 Kasutusrent	37
Lisa 7 Võlad ja ettemaksed.....	37
Lisa 8 Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest.....	37
Lisa 9 Annetused ja toetused	38
Lisa 10 Tulu ettevõtlusest	39
Lisa 11 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	40
Lisa 12 Mitmesugused tegevuskulud.....	40
Lisa 13 Kaubad, toore, materjal ja teenused	40

Lisa 14 Tööjõukulud	40
Lisa 15 Seotud osapooled	41
Lisa 16 Liikmete arv	41
Lisa 17 Sündmused pärast aruande kuupäeva.....	41
Lisainformatsioon Lastekaitse Liidu kohta	42
Lisa 18 Bilanss (konsolideerimata).....	42
Lisa 19 Tulemiaruanne (konsolideerimata)	43
Lisa 20 Rahavoogude aruanne (otsemeetod) (konsolideerimata)	44
Lisa 21 Netovara muutuste aruanne (konsolideerimata).....	45
Lastekaitse Liidu aruandeaasta müügitulu jaotus vastavalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK).....	46
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Tegevusaruanne

TEGEVUSARUANNE

AASTA TEGIJAD

Projektikonkurss „Kasvame koos“ 2022

Projektikonkurss „Kasvame koos“ on suunatud Lastekaitse Liidu liikmeskonnale, et toetada lapsi ja noori kaasavaid uuenduslikke ideid ja algatusi. Projektikonkursile olid oodatud projektid, mille sisuks on praktilised ühised ettevõtmised või tegevused, mis toetavad laste ja perede vaimset tervist, kaasates tegevuste planeerimisse ja elluviimisse noori.

Projektikonkursi „Kasvame koos“ raames toetas Lastekaitse Liit järgmisi ühinguid 300 euro suuruse toetusega projekti kohta: Hiiumaa Lastekaitse Ühing, Pärnumaa Lastekaitse Ühing, Harku Valla Lastekaitse Ühing, Tapa Lastekaitse Ühing ja Audru Lastekaitse Ühing.

Tunnustusauhind „Lastega ja lastele“ 2022

Tunnustusauhinnaga „Lastega ja lastele“ tänatakse ning tunnustatakse inimesi ja organisatsioone, kelle uued algatused või pikemaajaline tegevus on mõjunud positiivselt laste- ja perepoliitika valdkonnas. Auhindu annavad välja MTÜ Eesti Asenduskodu Töötajate Liit, MTÜ Lastekaitse Liit, MTÜ Eesti Lasterikaste Perede Liit, MTÜ Oma Pere, MTÜ SEB Heategevusfond, Sotsiaalkindlustusamet, Vabariigi Presidendi Kantselei ja Õiguskantsleri Kantselei. (Vaata lähemalt: tunnustusauhind [lastega ja lastele.](#))

2022. AASTA LAUREAADID

- Lapse suur tegu - **Carin-Anett Männik**
- Muutuste looja - **Pille Vaiksaar, Aigar Vaigu**
- Elutööpreemia - **Maria Minhof**
- Laste- ja noortežürii tunnustus - **ALPA Kids OÜ**

2022. aasta laureaatide auhinnapiltide autor on kunstnik Marko Pikkat. Lisaks tänati tunnustusürituse ja lastepäeva toetajaid: Eesti Rahvusringhääling, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti Raadio laululapsed, Estonia poistekoor Juhanid, Vanalinna Hariduskolleeegiumi viiuldajate ansambel Võlukeeled, Ariadne, Andreas Poom, Karl Killing, Eleryn Tiit, Merilin Mälk, Säm, JJ Street tantsijad, Lottemaa, Märta Agu, Kait Kall, eeskujuliikumine Valge Õhupall.

Hea lasteraamat 2021 ja hea noorteraamat 2021

Koostöös Lastekaitse Liidu ja Eesti Lastekirjanduse Keskusega valisid lastekirjanduse eksperdid 2021. aastal ilmunud uudiskirjanduse hulgast välja hea lasteraamatu ja neljandat korda ka hea noorteraamatu.

Raamatuid hindasid lastekirjandusega igapäevaselt kokku puutuvad inimesed Eesti Lastekirjanduse Keskusest, Eesti Lugemisühingust, Eesti Noortekirjanduse Ühingust ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühendusest. Lisaks andsid esmakordselt oma lemmiku välja Lastekaitse Liidu noortekogu liikmed. Valik tehti nii eestikeelse laste- ja noortekirjanduse kui ka tõlkekirjanduse hulgast.

Hea lasteraamatu valimist toetas ka Rahva Raamat, kes trükkis ürituse plakatid ning kleepis igale valituks osutunud heale lasteraamatule vastava kleebise.

HEA LASTERAAMAT 2021

VÄIKSEMATELE LASTELE

- Marco Viale “Siniste huntide linn”. Kirjastus Päike ja Pilv. Tõlkis Eda Ahi, illustreeris Marco Viale.
- Evelina Daciūtė “Õnn on rebane”. Kirjastus Päike ja Pilv. Tõlkis Tiina Kattel, illustreeris Aušra Kiudulaitė.
- Bettina Obrecht “MA SIIS LÄHEN NÜÜD, ütles Aeg”. Kirjastus Päike ja Pilv. Tõlkis Piret Pääsuke, illustreeris Julie Völk.
- Helena Koch “Kartuli kuningriik”. Kirjastus Koolibri. Illustreeris Anne Pikkov.
- Liis Sein “Kartlik rebasepoeg”. Kirjastus Tammerraamat. Illustreeris Catherine Zarip.
- Mo Willems “Me oleme raamatus”. Kirjastus Draakon & Kuu. Tõlkis Leelo Märjamaa, illustreeris Mo Willems.
- Kate Read “Üks rebane”. Kirjastus Julius Press. Tõlkis Marge Kask, illustreeris Kate Read.

SUUREMATELE LASTELE

- Õnneliku inimese särk”. Kirjastus Varrak. Koostas Piret Päär, illustreeris Katrin Ehrlich.
- Adam Kay “Kay anatoomia”. Kirjastus Tänapäev. Tõlkis Krista Kallis, illustreeris Henry Paker.
- Anna Gavaldà “35 kilo lootust”. Kirjastus Koolibri. Tõlkis Indrek Koff, illustreeris Ander Avila.
- Katie Kirby “Lottie Brooksi äärmiselt piinlik elu”. Kirjastus Eesti Raamat. Tõlkis Hels Kure, illustreeris Katie Kirby.
- Sally Harris “Topelt-Felix”. Kirjastus Vesta. Tõlkis Jüri Kolk, illustreeris Maria Serrano.
- Anja Portin “Raadio Popov”. Kirjastus Vesta. Tõlkis Triin Tael, illustreeris Miila Westin.
- Kadri Hinrikus “Elevant”. Kirjastus Tammerraamat. Illustreeris Kadi Kurema.
- Anti Saar “Kuidas minust ei saanud kirjanikku”. Kirjastus Kolm Elu. Illustreeris Hillar Mets.
- Kätlin Kaldmaa “Lydia”. Kirjastus Hunt. Illustreeris Jaan Rõõmus.
- Indrek Koff “Kuhu lapsed said?”. Kirjastus Härra Tee & Proua Kohvi. Illustreeris Elina Sildre.

HEA NOORTERAAMAT 2021

- Kimberly Bradley, “Õed hundid”. Kirjastus Hea Lugu. Tõlkis Katrin Kern.
- Rob Harrell, “Vidusilm”. Kirjastus Hea Lugu. Tõlkis Piret Orav.
- Stephen King, “Draakoni silmad”. Kirjastus Fantaasia. Tõlkis Eva Luts.
- Merilin Paas-Loeza, “Mida silmad ei näe”. Kirjastus Tänapäev.
- Kaia Raudsepp, “Lihtsalt ära jää üksi”. Kirjastus Tänapäev.
- Sarah Crossan, “Iiris”. Kirjastus Varrak. Tõlkis Kristina Uluots.
- Bill Konigsberg, “Sild”. Kirjastus Eesti Raamat. Tõlkis Ülle Okas.
- Lauren McLaughlin, “Saada pilte”. Kirjastus Postimees Kirjastus. Tõlkis Helen Kalpus.
- Marilyn Jurman, “Mul hakkasid päevad”. M. Jurman – Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikute lemmik.

LASTEKAITSE LIIDU 2022. AASTA TEGEVUSED

EESMÄRGID

- Suurendada ühiskonnas sihtrühmade informeeritust ja teadlikkust lapse õiguste sisust ning nende tagamise tähtsusest ajakohase teabe, koolitus-, teavitus- ja arendustegevuse kaudu.
- Tõhustada koostööd lapse õiguste jälgimiseks ja hindamiseks erinevate koostööpartnerite ning sihtrühmade vahel siseriiklikul ning rahvusvahelisel tasandil.
- Tõsta lastega töötavate spetsialistide kompetentsi tegutsemisel laste huvides.
- Luua lastele osalemisvõimalused ühiskonnaelus ja kaasata neid arvamuste avaldamisele, seisukohtade kujundamisele läbi õppe ning praktiliste tegevuste heaolu, õigusi ja arenguvõimalusi puudutavates küsimustes.
- Tagada lapse õiguste sisu arendus, hindamine, koordineeritud koostöö, organisatsiooni võimekus.

Järgnevalt on kokkuvõtlikult esitatud olulisemad Lastekaitse Liidu poolt 2022. aastal elluviidud tegevused.

Projekt „Targalt internetis“

Projekti „Targalt internetis“ eesmärk on kaasa aidata laste ja lapsevanemate targemale internetikasutusele ning laste seksuaalset väärkohtlemist esitava sisuga materjalide leviku tõkestamisele internetis. 2022. aastal viisid projekti koostöös ellu Lastekaitse Liit, Haridus- ja Noorteamet, Tallinna Tehnikaülikool ja Sotsiaalkindlustusamet. Projekti tegevust koordineerib Lastekaitse Liit. Projekti juures tegutseb nõuandev kogu, mille liikmed esindasid 16 organisatsiooni, sh riigiasutusi, mittetulundus-organisatsioone ja eraettevõtteid. Lastekaitse Liitu rahastab projektis Euroopa Komisjon ja Sotsiaalministeerium.

Projekti „Targalt internetis“ tegevused 2022. aastal

Projekti veebilehe www.targaltinternetis.ee kaudu saavad külastajad infot projekti tegevustest ning tutvuda ja alla laadida projekti raames loodud teabe- ja õppematerjale. Veebileht on eesti-, vene- ja ingliskeelne. Aastal 2022 külastati veebilehte 86 511 korral, kokku oli lehekuvamisi 255 478. Projekti veebilehel avaldasime 55 uudislugu ja 36 õppe- ja teavitusmaterjali. Projekti [Targalt internetis Facebooki lehel](#) avaldasime 137 uudislugu, lisandus 128 uut jälgijat ning postitused jõudsid 95303 Facebooki kasutajani.

Lapsevanematele koostasime kaks temaatilist teavitusvideot: 1) mida silmas pidada kellegi pildistamisel ja filmimisel ja 2) mida peab silmas pidama, kui kellestki tehtud fotot/videot veebis jagada. Videod on eesti, vene ja inglise keeles. Kõik videod on leitavad projekti veebilehe lapsevanemate rubriigis <https://www.targaltinternetis.ee/lapsevanematele/vidood/>.

Tallinna Ülikooli projekti „Erialasid lõimiv uuendus“ raames koostasid üliõpilased infovoldikud digivahendite liigse kasutamise ja digisõltuvuse ennetamiseks. Ülikooli ja Lastekaitse Liidu koostöös avaldasime kolm (3) nimetatud teemalist voldikut veebilehel Targalt internetis lapsevanemate [rubriigis](#).

Turvalise interneti päeval toimus veebiseminar lapsevanematele, õpetajatele ja teistele lastega ja laste heaks töötavatele spetsialistidele “[Probleemsed olukorrad, millega lapsed ja noored internetis kokku puutuvad. Kuidas aidata ja toetada?](#)”. Veebiseminaril käsitleti juhtumeid, mis on jõudnud

veebipolitseinike ja lasteabitelefoni spetsialistideni, tutvustati vihjeliini tööd ning arutati, kuidas lapsevanemad ja õpetajad saavad lapsi ja noori toetada. Kokku oli veebiseminari vaatajaid 338.

Novembris koostasime [Targalt internetis advendikalendri 2022](#). Kalendriaknad avanesid perioodil 1.-24.detsember ja pakkusid lastele huvitavaid ülesandeid ja kasulikke nippe nutiseadmete turvalisemaks ja tervislikumaks kasutamiseks. Eelkõige kutsusime õpetajaid kalendri materjali klassis kasutama, kuid ka lapsevanemad olid oodatud oma lapsega koos kalendri sisu avastama ja temaatilisi ülesandeid lahendama. Advendikalender sai sihtrühmadelt head tagasisidet ning seda avati veebilehel 17 573 korda.

Märtsis avaldati veebilehel Targalt internetis materjalid õpetajatele seoses küberturvalisusega ja infosõjaga: <https://www.targaltinternetis.ee/opetajatele/kuberturvalisus-ja-infosoda/>. Kokku on seal koondatud üle 40 temaatilise teavitusmaterjali.

Jätkus koostöö projektiga „Tunnen. Tean. Oskan“, mille raames viisime läbi 20 Targalt internetis külalistundi Võrumaa lasteaedade koolieelikutele, kus osales kokku 232 last.

Pakkumaks noortele vajalikku infot digiseadmete turvalisemast kasutamisest, tegime koostöös noorteinfoportaaliga Teeviit noortele 2 teavitusvideot: „[Mis on seksting?](#)“, „[Miks ei tohi internetis suvakaid pilte saata?](#)“.

Tegime koostööd ka 7-12-aastastele lastele suunatud infoportaaliga Teeviit Juunior, mis alustas tegevust septembris. Veebilehel on üleval ka Targalt internetis rubriik: <https://www.teeviit.ee/juunior/#soovitused>.

21.-27. märtsil toimus (Sotsiaal)meediapädevusnädal, mis valmis noorteinfoportaal Teeviit ja Targalt internetis projekti koostöös. Noorteinfoportali (Sotsiaal) meediapädevusnädal võttis fookusesse internetiohutuse temaatika ja käsitles põhjalikumalt digiväljakutseid täna: valeinfo, küberohutus, netikett, terved ja turvalised internetisuhted, infosõda, trollimine jpm. Targalt internetis poolt avaldati Noorte Ekspressis noortele 3 artiklit ning lisaks temaatilised teavitusmaterjalid veebis.

Targalt internetis projekt teeb noorte kaasamisel tihedat koostööd Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikutega. 26.aprillil salvestati Pere ja Kodu Targalt internetis podcast, millest võtsid osa lapse õiguste saadik Aveli (15), Targalt internetis koordinaator Malle Hallimäe ja teavitustöö koordinaator Kerli Valner. Vestlusringis arutleti, kuidas saab lapsevanem oma lapse head internetikasutust toetada.

Juunis alustas tööd rahvusvaheline Better Internet for Kids noortepaneel 2022. Eestist kutsuti seal osalema eelmisel aastal aktiivsusega silma paistnud Aveli (15) ning teise esindajana oli grupis Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadik Alide (15). Noored valmistavad ette Turvalise Interneti Foorumi (Safer Internet Forum) päevakava ning noorte sessioone. Noorte veebikohtumised Turvalise interneti foorumi ettevalmistuseks toimusid 7.09, 12.09, 21.09 ja 28.09. 27.oktoobril toimus Turvalise interneti foorum 2022 (Safer Internet Forum 2022), kus osalesid Aveli, Alide, koos K.Valneri, M.Hallimäega. Rohkem infot leiab [temaatilisest uudisest](#).

Projekti koordinaator M.Hallimäe ja Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikud Aveli ja Mia-Ly osalesid 5.-6. mail Euroopa uuringuprojekti [Digital Generation](#) töökohtumisel Oslos ja 8. novembril lõpukonverentsil Brüsselis. Kõik kolm esinesid konverentsi paneelides ettekannetega.

Jätkus koostöö Euroopa võrgustiku Insafe liikmesorganisatsioonidega. Osalesime nii veebipõhistel kui ka kontaktkoolitusseminaridel, kus saime uusi teadmisi ja jagasime enda häid kogemuspraktikaid. Euroopa veebiplatvormile <https://betterinternetforkids.eu> laadisime üles aasta jooksul 11 temaatilist materjali.

Turvalise interneti päeva tähistamise kampaania

8. veebruaril 2022 tähistati 19. korda enam kui 200 riigis rahvusvahelist turvalise interneti päeva. Eestis koordineeris turvalise interneti päeva tähistamise kampaaniat perioodil 8.-28.veebruar projekt Targalt internetis.

Lastekaitse Liit koostöös Haridus- ja Noorteameti ja Tallinna Tehnikaülikooliga kutsus traditsiooniliselt projekti Targalt internetis raames koole, lasteaedasad ja noortekeskusi tähistama turvalise interneti päeva ja selle raames korraldama lastele, noortele ja täiskasvanutele temaatilisi teavitussüritusi. Koostasime selleks uued teavitumaterjalid: digipädevust arendavad tegevused lasteaialastele <https://www.targaltinternetis.ee/lasteaed/> ja koolidele/noortekeskustele “Kuidas kaitsta ennast ja teisi internetis” <https://www.targaltinternetis.ee/kool/>.

25. jaanuaril korraldasime koolide/noortekeskuste õppematerjali tutvustavad veebiseminari eesti ja vene keeles. 28. jaanuaril korraldasime veebiseminari “[Digipädevus arendavad tegevused lasteaialastele: mängud, töölehed, arutelud](#)”.

8. veebruaril saatsime Lastekaitse Liidu poolt välja turvalise interneti päeva pressiteate. Pressiteates olevat infot kajastati mitmetes meediaväljaannetes, näiteks Terevisioonis ja TV3 uudistes, mitmetes raadiokanalites (Kuku, Vikerraadio, Sky plus jne), portaalis Postimees jne.

8. veebruaril, turvalise interneti päeval andsime välja [Märka Last ajakirja Targalt internetis temaatilise erinumbri](#) 2022. Ajakirjas on 12 artiklit, mis käsitlevad näiteks laste privaatsusõigust andmestunud maailmas, kuidas digikoristuse abil oma andmeid kaitsta, laste kokkupuuted internetis leviva valeinfo, nutiseadme kasutamisest koolis, vihjeliini ja lasteabitelefoni tööst jmt. Kaks artiklit avaldati ka ERR portaalis ning üks Eesti Päevalehes.

8. veebruaril korraldasime lapsevanematele, õpetajatele ja teistele lastega ja laste heaks töötavatele spetsialistidele veebiseminari “[Probleemsed olukorrad, millega lapsed ja noored internetis kokku puutuvad. Kuidas aidata ja toetada?](#)”. Veebiseminaril käsitleti juhtumeid, mis on jõudnud veebipolitseinike ja lasteabitelefoni poole, tutvustati vihjeliini tööd ning arutati, kuidas lapsevanemad ja õpetajad saavad lapsi ja noori toetada.

Targalt internetis veebilehel registreeriti kokku 107 turvalise interneti päeva tähistamise üritust enam kui 12 600 lapsele ja noorele. Mitmed noored üle Eesti viisid läbi Targalt internetis koolitunde noorematele õpilastele, viidi läbi viktoriine, arutelusid, vaadati temaatilisi videoid, tehti plakateid jmt. Kõikide üritustega on võimalik tutvuda [Turvalise interneti päeva ürituste kaardil 2022](#).

Vihjeliin

Lastekaitse Liit haldab veebipõhist tasuta teenust <https://vihjeliin.ee>, kuhu internetikasutajad saavad anda teada veebilehest, mis sisaldab laste seksuaalset väärkohtlemist esitavat materjali. Vihjeliini tegevuse eesmärk on tõkestada sellise materjali levikut internetis.

Saabunud teate sisu hinnatakse ning info taolisest ebaseaduslikust materjalist veebikeskkonnas edastatakse Politsei- ja Piirivalveameti kontaktisikule. Välisriigis majutatud veebilehe korral saadetakse vastav teave assotsiatsiooni INHOPE andmevahetussüsteemi ICCAM kaudu vastava riigi vihjeliinile.

2022. aastal edastati vihjeliinile nii veebivormi kui ka ICCAM teabevahetussüsteemi kaudu 486 teadet, millest 129 sisaldas teavet laste seksuaalset väärkohtlemist esitavast veebikeskkonnast. Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö tulemusena õiguskaitseasutuste ning teenuste pakkujatega eemaldati ebaseaduslik materjal veebist või suleti vastav veebikeskkond. Eesti vihjeliini töö statistika on avalikkusele kättesaadav: <https://vihjeliin.targaltinternetis.ee/statistika/>.

18. novembril, laste seksuaalse väärkohtlemise vastasel päeval, toimus vihjeliini teavituskampaania, mille raames avaldati avalikkusele [vihjeliini statistika ja pressiteate](#).

Jätkus kahepoolne koostöö Kanada organisatsiooniga Canadian Centre for Child Protection laste seksuaalset väärkohtlemist esitava materjali leviku tõkestamiseks internetis.

Hea nõu lastega peredele

Projekt „[Hea nõu lastega peredele](#)“ toimub koostöös Eesti Advokatuuriga ja keskendub ennekõike majanduslikult kindlustamata lastega peredele tasuta õigusabi osutamisele, samuti õigusteenuse kättesaadavuse parandamisele ja õigusteadlikkuse suurendamisele tervikuna. Projekt on toimunud alates 02.06.2010 ja tasuta nõu on saanud kokku ca 2130 inimest.

Ajavahemikul 12.01.-14.12.2022 toimus koostöös Eesti Advokatuuriga alaprojekti Hea nõu lastega peredele raames kokku 133 nõustamist. Venekeelseid nõustatavoid oli 33. Nõustamised toimusid eelregistreerimisega telefoninõustamistena. Teemad, millega käesoleval perioodil nõustamisele registreeruti: Hooldusõigus (sh peatamine, piiramine, ainuhooldusõigus); elatis (täitmine, elatisabi taotlemine, vähendamine; suurendamine; uus regulatsioon); otsustusõigus (lapse elukoht, eriavajadustega lapse haridus, kooli valik, rei-simine, vaksineerimine, vajalik ravi); varalised küsimused (sh ühised laenud, ühise elamispiiraga seonduv, ühisvara, sh jagamine); pärimine (nii alaealine pärija, pärandvara jagamine, tes-teerimine); piiriüleised juhtumid, sh elatis, suhtluskord; eestkoste, sh sündimata lapse eestkoste; lapsendamine; lapse õigused suhetes vanematega; isaduse tuvastamine; lapse õigus mitte oma vanemaga kohtuda; vanavanemate õigused; lähisuhtevägivald; lähenemiskeeld; küsi-mused seoses vaenulike naabrite ja lapse õigustega; sõltuvusprobleemid või vaimse tervise probleemid vanemal; lapse nime muutmine; elamisloa taotlemine; riigi õigusabi. Endiselt on nõustamise teemadeks kõige rohkem elatise ja suhtluskorraga seonduvad küsimused. Vanema ülalpidamiskohustuse eiramise tõttu oli ka 2 pöördumist alaealistelt.

Lastega töötavate spetsialistide pädevuse tõstmine

Aastal 2022 jätkas Lastekaitse Liit lastega töötavate spetsialistide pädevuse tõstmist läbi koolitusseminaride sarja „Samal poolel – lapse poolel“. Koostöös partneritega viidi ellu järjekorras kolmas lastekaitsetöötajate suvekool.

Jätkusid kohaliku tasandi multidistsiplinaarse võrgustiku koolitused „Koostöös lapse heaks“ neljas osavalitsuses. Võrgustikukoolitused said osalejatelt positiivse tagasiside.

Koolitusseminarid „Samal poolel – lapse poolel“

Aastal 2022 viidi koostöös Sotsiaalkindlustusameti laste heaolu osakonna, Eesti Advokatuuri ja Sotsiaalministeeriumiga läbi kolm seminari sarjas „Samal poolel – lapse poolel“. Teemade valikul lähtuti eelnevalt lastekaitsetöötajatelt kogutud tagasisidest. Seminarid said lastekaitsetöötajatelt väga hea tagasiside.

„Samal poolel – lapse poolel“ sarja 17. veebiseminar alateemal „Tsiiviilkohtumenetlus ja lastekaitse“ toimus 10. veebruaril ning seminaril osales kokku 219 lastekaitse spetsialisti. Arutelu all olid mitmed lapsi puudutavad hooldus- ja suhtlusõiguse vaidluste teemad, mis on ajas kasvanud. Seminaril jagasid teadmisi Pärnu Maakohtu kohtunik Leanika Tamm, Eesti Advokatuuri juhatuse liige ja vandeadvokaat Karina Lõhmus-Ein ja Sotsiaalkindlustusameti perelepitusteenuse juht Ann Lind-Liiberg.

Vaata rohkem: <https://www.lastekaitseliit.ee/et/2022/02/tanase-samal-poolel-lapse-poolel-seminari-keskmee-on-tsiiviilkohtumenetluse-seosed-lastekaitsetooga/>

Sarja 18. seminar toimus erakorralisena 7. aprillil alateemal „Sõjapõgenikud ja lastekaitse“ ning seminaril osales 190 lastekaitsepetsialisti üle Eesti. Seminari fookuses olid Ukraina sõjapõgenike perede ja lastega seonduvad küsimused ning seosed lastekaitseüsteemiga. Seminaril tegid ettekanded asjaomaste ministeeriumite, SKA, Ohvriabi, PPA ja Tartu Linnavalitsuse esindajad, kohtuniku vaate edastas Agle Elmik Pärnu Maakohust ning sõjapõgenike ja abistaja enda toetamiseks jagas nippe Liina Melanie Sarapik Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonnast.

Vaata rohkem: <https://www.lastekaitseliit.ee/et/2022/04/tanase-samal-poolet-lapse-poolet-seminari-keskmee-on-sojapogenike-toetamine-ja-seosed-lastekaitsetooga/>

24. novembril toimus sarja 19. veebiseminar alateemal „Laste vaimse tervise toetamine“ ning seminaril osales üle 130 lastekaitsepetsialisti. Laste vaimse tervise toetamise teemast tulenevalt oli esmane roll kanda lastepsühhiaatritel, keda oli seminari päevakavas lausa kolm: Piret Visnapuu-Bernadt, Reigo Reppo ja Anne Daniel-Karlsen. Ühtlasi said osalejad ülevaate värskelt valminud õppematerjalidest, mille sisuks on kogemuspõhine tugi ning tutvustajaks Eesti Noorte Vaimse Tervise Liikumise eestvedaja ja Peaasi.ee koolitaja Merle Purre. Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna juhataja Anniki Lai andis ülevaate Eesti vaimse tervise süsteemi uuendamisest ning Sotsiaalkindlustusameti laste heaolu osakonna nõustamisteenuse talituse konsultant Annika Steinberg ja Türi valla lastekaitsepetsialist Leila Suits jagasid häid praktikaid juhtumikorralduse läbiviimisest töös ennastkajustava noorega.

Vaata rohkem: <https://www.lastekaitseliit.ee/et/2022/11/tanane-samal-poolet-lapse-poolet-seminar-keskendub-lapse-vaimse-tervise-toetamisele/>

Lastekaitsetöötajate suvekool

Lastekaitsetöötajate suvekool „Samal poolel – lapse poolel“ toimus 16.-17.08.2022 Remnikul koostöös Tervise Arengu Instituudi, Sotsiaalkindlustusameti ja Sotsiaalministeeriumiga. Lastekaitsetöötajate suvekooli eesmärk oli pakkuda täiendõppevõimalust mitteformaalses keskkonnas. Suvekooli rõhuasetus oli koostööl teismelise ja lapsevanemaga, vaimsel tervisel, lapsesõbraliku lastekaitsetöö toetamisel ja teistel igapäevatoeks vajalikel teemadel. Kahepäevases suvekoolis toimusid nii üldloengud kui ka praktilised töötoad. Erilist tähelepanu sai lastekaitsetöötaja heaolu toetamine. Osales 116 lastekaitsetöötajaga seotud spetsialisti üle Eesti.

Vaata rohkem: <https://www.lastekaitseliit.ee/et/2022/08/remnikul-toimuv-kahepaevane-suvekool-toob-kokku-ule-100-lastekaitsetootaja/>

Kohaliku tasandi multidistsiplinaarse võrgustiku koolitused „Koostöös lapse heaks“

Lastekaitse Liit viis 2022. aastal neljas kohalikus omavalitsuses (Kohtla-Järve linn, Mustvee vald, Paide linn ja Anija vald) läbi kohaliku tasandi multidistsiplinaarse võrgustiku koolitused „Koostöös lapse heaks“. Koolitustele eelnes lapse heaolu toetava multidistsiplinaarse võrgustiku kaardistus ja analüüs koolitajatele, et kohandada koolitus vastavalt omavalitsuse vajadustele. Koolitustel osalejate tagasiside oli positiivne ning korduvalt toodi esile koolituse praktilisus ja põhjalikkus.

Pärast koolitusi edastas Lastekaitse Liit projektis osalenud vallavalitsustele soovitusel multidistsiplinaarse koostöö edendamiseks kohalikul tasandil, mis koostati koolitusele eelnenud küsitluse, koolituse käigus saadud sisendi ja tagasiside analüüsist ilmnenu info põhjal. Tagasisidest selgus, et koolitus aitas mõista teiste valdkonna spetsialistide tööülesandeid, koostöö vajalikkust, leida lahendusi toimivamaks infovahetuseks ja mõista lastekaitsetöö ülesandeid. Mõeldi nii olemasolevatele ressursidele kui ka puudujääkidele, et edaspidi laste heaolu koostöös tõhusamalt tagada.

Vaata rohkem näiteks: <https://www.lastekaitseliit.ee/et/2022/11/anija-vallas-algas-kahepaevane-lapse-heaolu-toetava-vorgustiku-koolitus/>

Programm „Kiusamisest vabaks!“

„Kiusamisest vabaks!“ (*Free of Bullying*) on välja töötatud 2007. aastal Taani Roskilde Ülikooli teadlaste poolt koostöös *Save the Children Denmark* ja Taani kroonprintsessi fondiga *The Mary Foundation*. Programmi eestvedajaks Eestis on MTÜ Lastekaitse Liit Eesti lasteaedades alates 2010, koolides alates 2013 ning sõimerühmades ja lastehoidudes alates 2018.

Programmi kasutamisel areneb lastekollektiivis kiusamist ennetav käitumiskultuur: lapsed suhtuvad üksteistesse sallivalt, austavalt, hoolivalt, julgedes kaitsta kiusamise korral kaaslast, kes seda ise ei suuda. „Kiusamisest vabaks!“ on suunatud lastele, spetsialistidele, lapsevanematele.

Metoodika „Kiusamisest vabaks!“ põhiväärtused

SALLIVUS. Arvestame üksteise erinevustega ja kohtleme teineteist võrdsetena.

AUSTUS. Arvestame kaaslastega ja oleme oma viisaka käitumisega teineteisele eeskujuks.

HOOLIVUS. Näitame kaaslaste suhtes üles huvi ja abivalmidust.

JULGUS. Jääme endale kindlaks ja kaitseme üksteist ebaõigluse eest.

„Kiusamisest vabaks!“ tegevused 2022. aastal

2022. aastal liitus programmiga 13 uut lapsehoidu ja lasteaeda alla 3-aastaste laste rühmadega, 6 uut lasteaeda ja 6 uut kooli. 2022. aasta lõpuks on „Kiusamisest vabaks!“ rakendamise õiguse saanud **757 haridusasutust** üle Eesti: 506 lasteaeda, 169 kooli ning 82 lapsehoidu ja lasteaeda programmi rakendamiseks alla 3-aastaste laste rühmades.

2022. aastal korraldati programmi „Kiusamisest vabaks!“ meeskonna poolt **38 põhi- ja jätkukoolitust**, kus osales umbes **1050 haridusevandkonna töötajat**. Korraldati 9 põhi- ja 11 jätkukoolitust lasteaedade meeskondadele; 2 põhi- ja 2 jätkukoolitust lasteaedade sõimerühmadele ja lapsehoidudele; 12 põhi- ja 2 jätkukoolitust koolide meeskondadele; millisest 6 oli kogukooli koolitust, kus osalesid nii pedagoogiline kui tehniline personal, koolide juhtkond ning lastevanemate esindajad hoolekogudest. Programmikoolitused toimusid Tallinnas, Narvas ning Zoomi veebikeskkonnas eesti ja vene keeles.

Lisaks programmikoolitustele töötati välja ja käivitati **uued õppevormid** „Kiusamisest vabaks!“ teadmiste üleandmiseks ja kinnitamiseks: kogemuspäevad, tunnivaatlused, vestlusringid pedagoogidele ning lastevanematele „Koos teadlikumaks!“ ja „Lapsevanemate mõju lapse sõprussuhetele“, külalistunnid õpilastele, lasteaiaõpetajate mänguhommikuid, õppepäevad noorsootöötajatele jne.

Aastal 2022 pakuti **kiusamise ennetamiseks temaatilisi tunnikavasid** nii koolidele kui ka koolieelsetele haridusasutustele ning tunnikavad koostati nii eesti kui vene keeles.

2022. aasta lõpu seisuga oli „Kiusamisest vabaks!“ veebilehe kasutajateks **19179** inimest üle Eesti ning programmi Facebooki lehel **6500 jälgijat**.

2022. aastal osales programmi „Kiusamisest vabaks!“ meeskond Kiusamisvaba Haridustee Koalitsiooni tegevustes, haridusliikumiste võrgustikes ja rahvusvahelises „Free of Bullying“ võrgustikus.

Koolirahu

1. septembril 2022 kuulutati koolirahu välja kahekümne neljandat korda Paines. 2022/2023. õppeaasta koolirahu leping sõlmiti Lastekaitse Liidu, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Paide linna, Eesti Õpilasesinduse Liidu, Noorteühendus TORE, SA Kiusamisvaba Kooli, Integratsiooni SA, MTÜ Vaikuseminutid vahel.

Üleriigiline koolirahu kuulutati Paide linna esindajate juhtimisel välja pidulikul tseremoonial Paide Vallimäel. Vallimäele jõudsid Paide linna südamest rongkäiguga kõik Paide koolide õpilased. Seekordse õppeaasta koolirahu tunnuslauseks oli Paidele omaselt "Koolirahu südames." Esmakordselt tervitas avatseremoonial koolirahvast Vabariigi President Alar Karis, samuti haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas. Noorte eest kõneles Paide Gümnaasiumi abiturient Janely Allsaar, kelle kõnet saab lugeda [SIIT](#). Kooliõpilastele meeldejäädavaks esinejaks tseremoonial oli *villemdrillem*.

Koolidel oli võimalik koolirahuga liitumiseks välja trükkida plakat, mille sai meeldetuletuseks asetada kooli seinale (vaata lähemalt: koolirahu.lastekaitseliit.ee).

Koolirahu lepinguga liitus sellel õppeaastal kokku 141 kooli, milles õpib 39166 õpilast.

UNICEF Georgia

Georgia lapsohvrite ja vägivalda tunnistajate multidistsiplinaarse ja asutustevahelise teenuse loomise ekspertabi.

Projekti eesmärk on arendada Georgia kahes linnas - Tbilisis ja Kutaisis - välja lastemajad (Barnahus). Selleks aitavad Eesti eksperdid UNICEFi ning nende kohalikke partnereid Georgia valitsusest, prokuratuurist, politseist, sotsiaal- ja meditsiinisüsteemist teenuse käivitamiseks vajalike praktikate juurutamisel, toetades kohalikke, koolitades ja superviseerides.

2022. aastal viidi Lastemaja spetsialistide ja koolitajatele läbi Lastemaja kommunikatsiooni ja teavituse alased koolitused. Tbilisis alustas tööd lastemaja 11. juulil 2022. aastal.

Projekt GaminGEE

Rahvusvaheline Erasmus+ KA2 projekt aastatel 2022 - 2024 GaminGEE (GAME-based tools to Foster an INtegrative model for early Gender Equality Education) koostöös Burgose ülikooli (Universidad de Burgos), Senior Europa Sociedad Limitada, CATNESS Games Studios (Hispaania), GEYC (Rumeenia) ja Queer Geographyga (Tšehhi).

Projektist GaminGEE eesmärgid:

- Pakkuda haridustöötajatele ja peredele ressursse, mida lastega kasutada, et tõsta teadlikkust väärtushinnangutest, mis on seotud seksuaalsuse ja kiindumustega (nt sooline võrdõiguslikkus jt).
- Ennetada teismeliste sattumist seksuaalvägivalda ohvriteks ja ennetada eelarvamuslike soorollide tekkimist teismeliste seas.
- Toetada teismeliste tervislikku seksuaalkäitumise arengut.
- Ennetada seksuaalvähemuste vastu suunatud kiusamist ja vägivalda ning edendada käitumist, mis käsitleb mitmekesisust kui erilist kasvuvõimalust.

Projektile on kaks tulemust:

1. Varajase sekkumise juhend haridustöötajatele ja peredele (eeltöö 2022, valmib 2023);

2. Hariduslik videomäng „Future R US“ (2023-2024)

Projekti rahastab Euroopa Liit läbi Erasmus+ programmi.

Materjalid kättesaadavad projekti kodulehel: www.gamingee.eu

Ajakiri Märka Last

2022 aasta esimese poolaasta jooksul ilmus kaks veebiajakirja Märka Last numbrit, mis sisaldasid ühtekokku 18 sisuartiklit, mis kõik on olemas ka eraldi linkidena ja ükshaaval veebis jagatavad.

["Targalt internetis" eriväljaanne nägi ilmavalgust 8. veebruaril](#)

[Lastekaitsepäevale pühendatud erinumber nägi ilmavalgust 31. mail](#)

2022 aasta teise poolaasta jooksul ilmus kaks veebiajakirja Märka Last numbrit, mis sisaldasid ühtekokku 25 sisuartiklit.

[„Kiusamisest vabaks!“ erinumber;](#)

[Lapse õiguste kuu erinumber.](#)

Seadusloomes osalemine ja ettepanekud erakondadele

I poolaasta jooksul esitati 20 arvamust seadusloomes ja huvikaitses: alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõule HTM'ile; karistusseadustiku ja perekonnaseaduse muutmise seaduse (seksuaalse enesemääramise ja abiellumise eapiiri muutmise) eelnõu 478SE kohta Riigikogu õiguskomisjonile; sotsiaalkomisjonile perehüvitiste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõule 512 SE sotsiaalkomisjonile; toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduse eelnõule 511 SE - majanduskomisjonile; naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi ettepaneku osas JUM'ile; "Eesti 2035" tegevuskava eelnõule Riigikantseleile; SOM'ile strateegilise partnerluse taotlusvooru kujundamisel määrusele "Võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise rahaline toetamine"; karistusseadustiku ja perekonnaseaduse muutmise seaduse (seksuaalse enesemääramise ja abiellumise eapiiri muutmise) eelnõule 601 SE - kõne Riigikogu õiguskomisjonis; sotsiaalkomisjonile perehüvitiste seaduse, sotsiaalhoolekande seaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõule 605 SE; SOM'ile sotsiaalkaitseministri määruse „Toote ja teenuse funktsionaalsed ligipääsetavusnõuded ja nõuded nende kohta antavale teabele“ eelnõule; SOM'ile sotsiaalkaitseministri määruse „Ettevõtja ebaproportsionaalse koormuse hindamise kriteeriumid ja ligipääsetavusnõuete kohaldamata jätmisest teavitamise kord“ eelnõule; SOM'ile ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020 seirearuandele 2021. aasta kohta; SOM'ile ohvriabi seaduse eelnõule; õiguskomisjonile arvamus korra- ja lastekaitse seaduse, lastekaitse seaduse ja narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõule; õiguskomisjonile karistusregistri seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule; sotsiaalkomisjonile Perehüvitiste seaduse muutmise seaduse eelnõule 619 SE.; heaolu arengukava 2020-2030 eelnõule; SOM'ile seoses Sotsiaalministri kavandatava määrusega: Laste heaolu ja õiguste ning kaasatuse edendamise rahaline toetamine. 01.juunil pöördumine avalikkusele: Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikute kiri täiskasvanutele: "Palun lubage meil teiega koos lahendusi otsida!". Kõik esitatud arvamused ja kaasuv meediakajastus Liidu kodulehel.

II poolaasta jooksul esitas Lastekaitse Liit arvamust seadusloomes ja huvikaitses - Arvamus Sotsiaalkaitseministri 22. juuli 2021. a määruse nr 27 "Üldhooldusteenuse kohandamine

nakkushaiguste leviku tõkestamiseks“ muutmise eelnõule, arvamused perehüvitiste seaduse ja perekonnaseaduse muutmise seaduse eelnõule, arvamused Vabariigi Valitsuse määruse „Ennetusnõukogu koosseis, juhtimine ja töökord“ eelnõule, pöördumine: Tagada väikelaste vanemate õiglasem kohtlemine – ettepanek ravikindlustuse seaduse muutmise algatamiseks, arvamused seoses põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seoses eestikeelsele õppele üleminekuga, arvamused Nõukogu soovitusel ettepanekule Barcelona eesmärkide läbivaatamise kohta alushariduse ja lapsehoiu valdkonnas, arvamused Nõukogu soovitusel ettepanekule Barcelona eesmärkide läbivaatamise kohta alushariduse ja lapsehoiu valdkonnas Sotsiaalministeeriumile, ettepanekud ravikindlustusseaduse muutmiseks (vanemahüvitise järgse haigus- ja hooldushüvitise arvestamise regulatsioon õiglasemaks) Riigikogu sotsiaalkomisjonile, arvamused perehüvitiste seaduse ja perekonnaseaduse muutmise seaduse eelnõule 703SE - Riigikogu Sotsiaalkomisjonile, arvamused põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse (eestikeelsele õppele üleminek) eelnõule 722 SE - Riigikogu Kultuurikomisjonile, arvamused ohvriabi seaduse eelnõule 702 SE - Riigikogu Õiguskomisjonile, arvamused määruste „Asendushooldusteenuse ja turvakoduteenuse osutamisel lapsele teenust vahetult osutava isiku täienduskoolituse tingimused ja kord“ ja „Lastekaitsetöötajate täienduskoolituse tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõule - Sotsiaalministeeriumile; pöördumine Eesti Vabariigi President Alar Karisele seoses perehüvitiste seaduse ja perekonnaseaduse muutmise seadusega 703SE, pöördumine tervise- ja töministrile: Kaalutlusvõimelise lapse arvamused oma tervist ja keha puudutavates otsustes peab olema kõige olulisem. Detsembris tegi Lastekaitse Liidu ettepanekud erakondadele Eesti laste õiguste ja heaolu tagamiseks 2023-2026.

Teema-aasta ja lapse õiguste kuu

SOM partnerluse raames oli aasta 2022 teemaks lapse kaasamine ja osalus.

Koondasime info Euroopa Nõukogu lapse osaluse hindamisvahendiga välja selgitatud puuduste ja kitsaskohtade lahendamise toetamiseks laste ja noorte kaasamisel:

<https://www.lastekaitseliit.ee/et/lapseõigused/soovitused-osaluse-ja-kaasamise-edendamiseks/>

<https://www.lastekaitseliit.ee/et/lapseõigused/laste-ja-noorte-kaasamine/>

Konverents „Õnnelik laps – kuulatud, kaasatud mõistetud“

18. novembril 2022 toimus ministeeriumide ühishoones Lastekaitse Liidu lapse osaluse teemaline konverents „Õnnelik laps – kuulatud, kaasatud ja mõistetud“. Programm keskendus lapse osalemisele nii ühiskonnas kui ka pereelus ning osaluse toetamisele. Konverents oli suunatud kõigile valdkonna ja vahetult lastega töötavatele spetsialistidele, kes seisavad laste õiguste eest ning toetavad laste osalust nii ühiskonnas kui ka laste heaolu valdkonnas. Tulenevalt kaua kestnud pandeemiast otsustati konverents suunata Eestis olevatele spetsialistidele ning teadmata eesootavat olukorda maailmas, otsustati korraldada konverents siseriiklikuna. Lisaks tehti konverentsist otseülekanne veebis, mis on tänaseni järelvaadatav. Kohapeal oli osalejaid kokku 121 ning veebis on vaatamisi üle 700. Lapse õiguste kuu raames ilmus lapse osaluse teemaline [Märka Last veebiajakiri](#).

[Meediakajastuste kokkuvõte](#).

Loovkonkurss

Lapse õiguste kuu raames toimus koostöös Eesti Noorsooteatriga [laste ja noorte videokonkurss teemal "Minu kangelane, minu tõeline päästeingel"](#) (ava link). Lastelt ja noortelt saabusid videolood nende kangelastest, kes on olnud õigel ajal õiges kohas, tõeline kangelane ja päästeingel. Keegi, kes on päriselt märganud, kuulnud, mõistnud, toetanud, innustanud, andnud nõu, aidanud meil end taas üles leida ja pannud meid erilisena tundma.

Üheksast videost valis žürii välja **neli videot**, mida esitati Lastekaitse Liidu aastakonvrentsil “Õnnelik laps – kuulatud, kaasatud ja mõistetud”. Videosid saab järele vaadata:

- [Veepoiss](#), autor Otto (8. a);
- [Meie kangelane Egle Rumberg](#), autorid Cristelle Marii (12.a), Mariann (15.a);
- [Kristi](#), autorid Gleb (19) ja Anne-Liis (18);
- [Susani lugu](#), KEKU meediaring.

Osalejate arv põhines algselt meie kogemustel joonistuskurssidelt. Videolugude tegemine arvatavasti nõudis lastelt ja noortelt rohkem ja seetõttu jäi osalejate arv väiksem.

Just Filmi lapse õiguste programm

Just Film toimub igal aastal novembrikuus PÕFFi raames ja selle üheks alaprogrammiks on lapse õiguste programm. Lapse õiguste filmiprogramm linastus noorte- ja lastefilmide festivalil Just Film juba üheteistkümnendat korda.

Rahvusvaheline koostöö

Rahvusvaheline koostöö on alati olnud Lastekaitse Liidu üheks oluliseks suunaks. Rahvusvahelise suhtluse kaudu on liit toonud Eestisse mitmeid olulisi praktikaid ning jaganud ka teistele oma häid kogemusi ja edusamme. Hea rahvusvaheline koostöö loob võimalused laiapinnaliste projektide ja ettevõtmiste teostamiseks.

Tulenevalt koroonaviirusest tingitud reisi piirangutest toimusid rahvusvahelised kohtumised veebi vahendusel. Aktiivselt jätkati tööd Euroopa suurimas lapse õiguste huvikaitse võrgustikus Eurochild, Lastekaitse Liidu noortekogu esindajad osalesid aktiivselt Eurochildi laste nõukogu töös. Programmi „Targalt internetis“ raames osaleti aktiivselt rahvusvaheliste organisatsioonide INHOPE ja Insafe töös.

Programmi „Kiusamisest vabaks!“ meeskond osales „Free of Bullying“ rahvusvahelise programmivõrgustiku töös.

Algas rahvusvaheline Erasmus+ KA2 projekt 2022 - 2024 GaminGEE (GAME-based tools to Foster an INtegrative model for early Gender Equality Education) koostöös Burgose ülikooli (Universidad de Burgos), Senior Europa Sociedad Limitada, CATNESS Games Studios (Hispaania), GEYC (Rumeenia) ja Queer Geographyga (Tšehhi).

Lastekaitse Liidu Fond

Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond allfondina tegutsev Lastekaitse Liidu Fond on asutatud 2002. aastal eesmärgiga toetada põhi- või keskkaridust omandavaid andekaid õpilasi ja laiendada nende võimalusi edasiarenemiseks.

ACE Logistics Estonia rahalised annetused võimaldasid 2022. aastal jagada 10 330 euro ulatuses stipendiume. 2022. aastal palus Lastekaitse Liit taotlejatel esitada lisaks tavapärasele e-ankeedile ka sisankeedi, mille alusel toimus kandidaatide hindamine. Viimastel paluti põhjendada taotluse esitamist, samuti vastata küsimustele, miks nad on valinud just selle huviala ning mida on see neile andnud. Kuivõrd 2022 aastal on Lastekaitse Liidu Fondi fookuses huviharidus ja noorte vaimse tervise toetamine, uuriti kandidaatidelt ka noorte enda arvamust, miks on nende arvates huviharidus oluline.

Vaata: [pressiteade](#).

Projekt „Igale koolilapsele arvuti“

“[Igale koolilapsele arvuti](#)” on 15.03.2020 kodanikualgatusena sündinud liikumine ja Lastekaitse Liit on alates 15.04.2020 koordineerinud ettevõtete ja kohalike omavalitsuste vahelist infot.

Projekt kaks suunda

1. Ettevõtete annetuse suund

2022. aastal seoses Ukraina sõjapõgenikest laste jõudmisega Eestisse, kogusime annetusi (nii seadmeid, kui ka rahalisi annetusi) Ukraina laste haridustee jätkamiseks Eestis, et neil oleks selleks vajalikud seadmed (arvutid jm lisavarustus).

2022. aastal laekus Lastekaitse Liidule projekti “Igale koolilapsele arvuti” tegevuste elluviimiseks rahalisi annetusi 49 018 eurot.

Igale koolilapsele arvuti abil said 2022. aastal digivahendeid 60 erinevat kohalikku omavalitsust ja kokku ligi 600 pere

2. Eraldi jätkub ka otse inimeselt inimesele arvutite vahendamine [Facebookis grupis](#).

LASTEKAITSE LIIDU LASTELAAGRITE OÜ TEGEVUSED 2022

Lastekaitse Liidu Lastelaagrite Osühing majandusaasta aruanne 2022.

Tegevusaruanne

Sissejuhatus

Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ (edaspidi OÜ) tegevusaruandes on esitatud ülevaade Lastekaitse Liit poolt asutatud äriühingu tegevusest majandusaastal 2022. Tegevusaruandes käsitletakse koondina tegevusi majandustulemuse saavutamisel ja kommenteeritakse väljavaateid edaspidiseks arenguks Lastekaitse Liidu ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ haridus-, noorsootöö-, sotsiaalvaldkonnateenuste kontseptsioonist lähtuvalt.

Avalikes huvides ning vabatahtliku ühendusena tegutsev Lastekaitse Liit (Mittetulundusühing) eristab oma põhitegevusest aktiivse ettevõtluse Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ korraldustöö kaudu. Läbitegevuse, toetab OÜ oma ülesande täitmisel Lastekaitse Liidu missiooni, arendab ning pakub laste ja noorte vajadusi teades ning arvestades teenuseid sihtrühmadele, organisatsioonidele ja institutsioonidele tegevuste sisustamiseks ning kommertsteenuseid ürituste korraldamiseks.

Valdkond

Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ (edaspidi OÜ) põhitegevuseks on noortelaagrite (noorsootöö meetod) ja -vahetuste korraldamine, toitlustus- ja majutustegevus ning seminariteenuste osutamine. Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ ülesandeks on läbi oma tegevuse toetada Lastekaitse Liidu missiooni ning tegutseda selle nimel, et lapsed ja noored saaksid erinevate valikute kaudu sisukalt aega veeta, õppida ja kogemusi omandada.

Ettevõtlussuund, mille tulemusena, läbi pakutavate ning osutavate teenuste, arendatakse ja kaasajastatakse keskkondi laste ning noortega läbiviidavateks tegevusteks ning parandatakse Lastekaitse Liidu kinnisvara seisund ja suurendatakse kasutusväärtust. Ettevõtlussuund on paralleelselt seotud laste ja noorte huvikaitsetegevusega Lastekaitse Liidu kaudu. Ettevõtluse sisuks on oskuslik majandamine ülesannete täitmiseks ja tulemuste saavutamiseks. Me pakume teenuseid lapse ning noore arenguks ja sotsialiseerimiseks, kasutades selleks erinevaid valikuid, meetodeid, tegevusvorme.

Ülevaade teenustest

Aastate jooksul on kujunenud teenuste osutamisega kaasnevalt suhete- ja koostöövõrgustik. Toimiv partnerlus ja koostöövõrgustik on abiks ning aitab teenuste planeerimisel. Koostöös tutvustatakse ja propageeritakse ühiskonnas vajalikku ning tunnustatud tegevust laste ja noorte arengu heaks. Lisaks levinud laagrimetodil pakutavatele teenustele osutatakse klientidele ja koostööpartneritele ka kommertsteenuseid.

OÜ poolt pakutakse laagrimetodil valikulise sisuga laagrivahetusi erinevatele sihtrühmadele. Noortelaagri vahetuste korraldamine laagrimetodil on kompleksteenuse. Kompleksteenuste <https://lastelaagrid.eu/noortelaagrid> (sisu, järelevalve, juhendamine, majutus, toitlustus, turvalisus, tervishoid jne) eesmärk on laste ning noorte vaba aja turvalisuse sisustamine, et toetada nende arengut ja sotsialiseerimist läbi erinevate valikute, tegevus- ning tegutsemisviiside õppe-, tervislikening kasvatuslikel põhimõtetel.

1. Laagrikool

Laagrikool on laagri- ja koolielu kombinatsioon, kus teooria ning praktika ühinevad. Edukat laagrikooli kavanadatakse alati kõigi osapooltega koos (õpilane, õpetaja, lapsevanem, juhendaja jne) ning kõik saavad plaanitavates valikutes osaleda. Laagrikooli täispikk päevane, so hommikust õhtuni, sisu on kokku pandud paljudest erinevatest tegevustest, päevaosadest ja õppematerjalidest lähtuvalt. Suurepärased tegevusjuhid, instruktorid, klassikaaslased, ühine laagridisco, maitsvad ja tervislikud toidud, nõuetele vastavad olmetingimused, mitmekülgsed spordi- ja meelelahutusvõimalused loovad heaolu ja elamused jäävad emotsionaalselt meelde ning annavad kooliaastaks uue energialaengu, värsket kogemust.

Meie peamised partnerid on lisaku Gümnaasiumi, MTÜ Vita Tiim rahvusvaheline noortevahetused, BLingua Koolitused OÜ, Tapa Spordikool, Saue Noortekeskus, SK EDU-DO, Eesti Meestelaulu Selts, Jõhvi Gümnaasium, Tapa Gümnaasiumiga, Audru Kool, Jõõpre Algkool, Paikuse Kool, Tartu Looduskool, Tartu International School jne.

2. Noorte töömalev

Noorte töömaleva kaudu saab noor esimese lepingulise töökogemuse ning omandab uusi teadmisi töösuhete, -keskkonna ning karjääriplaneerimise kohta. Malevas osalemise kaudu suureneb noorte teadlikkus töömaailmast, tuleviku tööturuoskustest ja karjääriplaneerimisest. Samuti arendab malevas töölepingu alusel saadud turvaline töökogemus ühildatult mitteformaalse õppega noorte üldpäevusi <https://harno.ee/malevasuvi> Töömalevas tutvuvad noored erinevate elukutsete ja töökeskkondadega. Lisaks õpivad väärtustama töö tegemise olulisust ja vajalikkust. Samuti võimaldab töömalevas osalemine noorel kasulikult sisustada oma vaba aega ja luua uusi tutvusi. Meie peamised partnerid on Saue Noortekeskus ja Alutaguse valla Noortekeskus Mäetaguselt.

3. Noortelaagrid

Laagrivahetused toimusid kestvusega 6- 8 laagripäeva perioodil mai - august 2022.a.

Kokku osales 2022.a. laagrivahetustes suveperioodil 2122 last. 2022.a lastekaitsevõrgustiku kaudu osales laagrivahetustes 50% lastest ehk kohalike omavalituste ja hoolekande kaudu 1068 last. Enim osalejaid oli elukohana märkinud Tallinn ja Harjumaa ning Ida- Virumaa, kokku moodustasid üldisest osalusest nimetatud piirkonnad 84%. Remniku Noortelaagris toimuvates 7 päevastes laagrivahetustes osales 2022.aastal kokku 1551 last (tava 801 last, soodus 750 last) ja Pivarootsi Noortelaagris toimuvates laagrivahetustest osales kokku 571 last (tava 253 last, soodus 318 last).

OÜ poolt korraldavates laagrivahetustes arvestame lapse arengut, ealisi, keelelisi, soolisi ja kultuurilisi vajadusi sh individuaalseid iseärasusi, aga see osutub iga-aastaselt keerukamaks väljakutseks rühmade juhtimisel, kuna laste emotsionaalne, kõlbeline, sotsiaalne, vaimne ja kehaline areng on äärmiselt erinev ning napib oskuskogemust hooajalise personali komplekteerimisel. Kogu meeskonna ülesandeks on tagada ja organiseerida lapse arenguks füüsilist ning sotsiaalset keskkonda aga laagrilisi tundma õppimata, milleks on piiratud aeg ja taust sh lapse erivajadust mitte teades, on keerukas. Valida meetodeid ja vahendeid selliselt, et see toetaks parimal võimalikul viisil kõigi rühma laste arengut, olmet ja turvalisust, on väljakutse, mis vajab uut mõtestamist. Lapse arengu toetamise kontekstis on äärmiselt olulised rühmajuhid teadmised, kogemus, oskused ja pädevuskompetents üldisemalt noore arengu toetamiseks. Rühmajuhid on läbinud noorsootöö kontekstis laagrikasvatava koolituse aga erialaosakutsega puudub seotus õppe- ja kasvatustegevusega laagritingimustes ja -meetodil.

Ukraina sõjalise kriisi olukorras aidati kaasa ning osaleti Eesti ja Ukraina noorte lõimumises läbi laagrivahetuste Remnikus. Otseselt ei korraldatud eesti keele õpet, koostöö toimus omavalituste ja organisatsioonide kaudu. Kokku osales erinevates laagrivahetustes 32 last Ukrainast. Laagrite kvaliteedikriteeriumite töörühmas, milles osaleme, oli samuti arutelul võimalused keeleõppeks läbi arendavate tegevuste laagrimeetodil. Haridus- ja Teadusministeerium korraldas juunis 2022.aastal konkursi keele- ja lõimumislaagrite korraldamiseks, kuhu olid oodatud toetust taotlema nii koolide kui ka huvikoolide pidajad, koolid, noorsootöö ja huvitegevuse korraldajad ning sõjapõgenikke toetavad organisatsioonid.

Haridus- ja Teadusministeerium eraldab Haridus- ja Noorteamet kaudu iga-aastaselt rahalisi vahendeid toetamaks noorte tervistavat ja arendavat puhkust sh Tallinna Haridusamet võimaldab toetust Eesti rahvastikuregistri andmetel Tallinna sissekirjutust omavate perede lastele.

4. Muu

Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus toimusid 21.07-24.08.2022 lastesari "Homme põgeneme" filmivõtted. 10-12.mail kasutas meie poolt loodud keskkonda ja tingimusi Kaitsevägi. Remniku õppe- ja puhkekeskuses Ida-Viru maakonnas toimus kahel päeval kaitseväe sõjalis-sportlik võistlus „Sõduripäevad“, millest võttis osa pea 250 võistlejat üle Eesti, et selgitada välja kaitseväe kõige parem jagu. Meie peamised partnereid 2022.aastal olid Kaitsevägi, Eesti Pagulasabi; Piirivalve (tähistasaastapäeva „100 Eesti Piirivalve“), Maa-amet, Kaitsealiidu KJ malev ja teised.

Töö ja personal

OÜ 2022. aasta tulu kokku oli 503 859 eurot. Võrdluses 2021. aastal oli OÜ kogutulu o 445 887 eurot 2020. aastal oli tulu 395 210 eurot, 2019. aastal 489 546 eurot. Käibe tõus 2022. aastal võrreldes eelmise majandusaastaga oli 13% ehk „taastub“ COVID olukorras põhjustatud seisak. Tulemit parandas korrigeeritud teenuste kvaliteet ja korrigeeritud hinnad, klientide rahulolu ja hoidmine, reklaamitöö ja sealt tulenev müügiimahtude kasv hooaja väliselt sh erinevad üritused, seminarid ja püsiklientide hoidmine. Püsiklientide arv on jäänud aastate lõikes enam vähem samaks, so 4-6 organisatsiooni, lisaks laagrulistest korduvkasutajad ca 28%, kes ostavad laagriprogrammidesse osaluskohti ca 2-3 vahetusse. Loomulikult on võtmeküsimuseks uute klientide kaasamine laiemalt, et värskendada ja laiendada turusegmenti. Mõistlik on keskenduda aga pigem suurte klientide (organisatsioonide) „värbamisele“, kes kasutaksid baase rendilepingute alusel.

- Püsikulud: täistööajale (laagrite juhataja, alaline teenindav personal)

- Muutuvad kulud: tööjõukulud laagrivahetustega seondult (rühmajuhid, tugipersonal, praktikandid, teenindav abipersonal) käsunduslepingute alusel.

Kulud tööjõule moodustas 2022. majandusaastal üldkuludest kokku 42% (2021. aastal samuti 42%).

Tööjõukulu jaotub OÜ juhtimise ning Remniku õppe- ja puhkekeskuse / Noortelaagri ning Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuse / Noortelaagri vahel. Tööjõukuludid kanname alalise personali kulude katmisel ja võlaõiguslike lepingute alusel hooajatöötajate värbamisel. Täis- või osalise tööajaga töötavad baasi juhataja ning teenindav personal toitlustuse, remondi- ja hooldustööde vallas. Laagrivahetustega seondult palkame rühmajuhid, tugipersonali, praktikandid ja teenindava abipersonali käsunduslepingute alusel. OÜ juhatuse liige täidab suvehooajal Remniku Noortelaagri juhataja ülesandeid ja juhib erinevaid projekte ning algatusi.

Laste- ja noortega tööks laagrivahetustes personali värbamine toimub peamiselt väljakujunenud võrgustikus tuumikmeeskonna kaudu. Töökorraldus ja -jaotus määrab ära vastutuse ning koostöö ühise tulemuse saavutamiseks. Rühmajuhid- kasvatajate kaasamiseks ja ettevalmistavas töös osalevad Tallinna Haridusamet, Haridus- ja Noorteameti noorteosakonnast noorsootöö programmide büroo ja ülikoolide võrgustik. Ülikoolidest on peamine partner jätkuvalt Tallinna Tehnikakõrgkooli Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli Mõdrikul. Laagrivahetustes laste ja noortega töötav meeskond läbis ettevalmistava lühikursuse. Teenindav personal on läbinud instrueerimise tööalase ohutuse tagamiseks ja tegutsemiseks ohu- ja päästeolukorras. Välja on töötatud juhend ja abimaterjalid riskide hindamiseks ja tegutsemiseks kriisiolukordades sh kriisiplaan, ohutusjuhendid, käitumine õnnetuste korral ja tuleohutuse tagamiseks, manuaal ja juhend tööks rühmajuhina, kodukord ja seda selgitavad juhendid.

LASTEKAITSE LIIT ORGANISATSIOONINA

Põhikirjalised tegevused

Lastekaitse Liit on kodanikualgatusel põhinev ning avalikes ja heategevuslikes huvides tegutsev mittetulunduslik organisatsioon.

Liidu tegevuse eesmärkideks on lapse õiguste kaitsmine, lastekaitsealase tegevuse arendamine, osalemine noorsoo- ja perepoliitika väljatöötamises ja rakendamises ning liidu liikmete ühiste huvide eest seismine.

Oma eesmärkide saavutamiseks tegutseb Lastekaitse Liit järgmistes põhisuundades:

- töötab välja ja viib ellu lastekaitsealaseid projekte ning programme;
- teeb koostööd Eesti ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning osaleb ühisprojektides ja -programmides;
- toetab laste osalust, kaasates neid liidu tegevustesse;
- korraldab lastekaitsealaseid koolitusi;
- teeb ettepanekuid lastekaitsealaste õigusaktide vastuvõtmiseks, muutmiseks ja täiendamiseks;
- kirjastab lastekaitsealaseid trükiseid ja avaldab lapse õiguste alast teavet;
- korraldab lastele ja noortele laagriteenust;
- annab välja lastele ja noortele stipendiume;
- abistab liidu liikmeid lastekaitsealases tegevuses, omavahelise koostöö korraldamises ja koordineerimises.

Lastekaitse Liidu liikmed

2022. aasta lõpuks kuulus Lastekaitse Liidu liikmeskonda 21 juriidilist isikut (lastekaitse ühingut, seltsi või klubi), kelle põhikirjalise tegevuse eesmärk ja tegevuse põhisuunad on sarnased ja kooskõlas Lastekaitse Liidu eesmärgi ja tegevuse põhisuundadega ning kes soovivad arendada lastekaitsealast tegevust. Liikmed on esindatud erinevates maakondades. Liikmed moodustavad Lastekaitse Liidu üldkogu (üldkoosoleku), mis on põhikirja alusel organisatsiooni kõrgeimaks organiks.

Lisaks liikmetele on Lastekaitse Liidul ka toetajaliikmed, kelleks põhikirja alusel saavad olla nii juriidilised kui ka füüsilised isikud. Liidu tegevuse toetajatel on õigus olla nõuandva sõnaõigusega kaasatud kõigi liidu organite tegevusse ja nad võivad olla valitud kõikidesse liidu organitesse, sh vanematekogusse.

Üldkogu

Lastekaitse Liit MTÜ üldkogu toimus 27. mail 2022. Üldkogul osalesid Lastekaitse Liidu liikmed, toetajaliikmed, liidu vanematekogu ja töötajaskond. Heaks kiideti 2021. aasta majandusaasta aruanne.

Toimusid Lastekaitse Liidu presidendi ja vanemtakogu valimised aastateks 2022-2025.

Salajase hääletamise tulemusel jätkab liidu presidendina **Ene Tomberg**.

Vanematekogusse valiti samuti salajase hääletuse tulemusena:

- Vormsi vallavanem **Maris Jõgeva**;
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna valdkonnajuht **Merike Koppel**;
- Tallinna Lastehaigla pediaatriakliiniku juhataja **Reet Raukas**;

- Eesti Energia turvalisuse ja töötervishoiu osakonna juhataja **Tamo Vahemets**;
- Pärnu Linnavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja **Tõnu Poopuu**.

Üldkogul tutvustati liidu 2022. aasta tegevusi.

Vanematekogu

Vanematekogu täidab üldkoosolekute vahelisel ajal määratud ulatuses üldkoosoleku ülesandeid.

Vanematekogu on kuueliikmeline, sh organisatsiooni president. Vanematekogu liikmed valitakse üldkogu salajasel hääletamisel kolmeks aastaks.

VANEMATEKOGU (kuni 27. mai 2022)

Ene Tomberg, president

Irina Golikova, Sillamäe Lastekaitseühing

Toivo Sikk, toetajaliige

Irene Käosaar, toetajaliige

Maris Jõgeva, toetajaliige

Tiiina Urm, toetajaliige

VANEMATEKOGU (alates 27. mai 2022)

Ene Tomberg, president

Merike Koppel, Audru Lastekaitse Ühing

Reet Raukas, toetajaliige

Tamo Vahemets, toetajaliige

Maris Jõgeva, toetajaliige

Tõnu Poopuu, toetajaliige

Lastekaitse Liidu vanematekogu pidas 2022. aastal kokku kaheksa istungit.

Lapse õiguste saadikud

Lastekaitse Liidu juures tegutseva 2004. aastal loodud noortekogu eesmärgiks on kaasata noori neid puudutavatesse küsimustesse, luues võimaluse avaldada oma arvamust erinevatel teemadel ning viia ellu erinevaid tegevusi lähtuvalt noorte huvist ja noortekogu fookusest.

2022. aastal on Lastekaitse Liidu noortekogu tuntud kui lapse õiguste saadikute vabavõrgustikku. Lapse õiguste saadikud on olnud aktiivselt kaasatud nii liidu tasandil kui laiemalt. Üks lapse õiguste saadik on Eesti esindaja Eurochildi noortekogus ning osales 2022. aasta sügisel Brüsselis toimunud Euroopa lapse õiguste foorumil, kus pidas avakõne. 2022. aastal on olnud aktiivselt käsil laste raporti koostamine ÜRO Lapse Õiguste Komitee koostöös Õiguskantsleri kantselei laste ja noorte õiguste osakonnaga. Noored on korduvalt esinenud erinevates *podcastides* ja saanud sõna meediaväljaannetes.

Lapse õiguste saadikute tegevused 2022

Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikute poolt kokku pandud ning teistele lastele ja noortele mõeldud info:

- [instagram.com/lapseoigustesaadikud](https://www.instagram.com/lapseoigustesaadikud), kus on 31.12.2022 seisuga 934 jälgijat, enamik lapsed ja noored. 2022. aastal ilmus *Instagramis* 45 postitust ja 101 *Story't*, lisaks jagati teavet Lastekaitse Liidu *Facebookis*. Kõige populaarsem postitus on augustikuu noortekohtumise postitus, mis jõudis 389 jälgijani ja kogus 48 meeldimist.
- [Laste õiguste saadik Alide avaldas pärast Eesti Noorsooteatri suvelavastuse "Homnikuvalgus" vaatamist mõtteid ja soovitusi, kuidas ennast aidata ning millised on väikesed asjad, millega alustada.](#)
- [12. augustil toimus Arvamusfestivalil täiskasvanute ja laste ühine arutelu ja rühmatöö teemal, kuidas õpetada lastele headust ja sallivust. Lapse õiguste saadikud Marilin, Marii Eleen ja Triin üheskoos spetsialistidega.](#)
- Lapse õiguste saadik Inger-Paula käis taskuhäälingus jagamas oma mõtteid raamatute lugemisest ja maailma kogukonnaliikmeks olemise teemadel.
- Lapse õiguste saadik Alide Kristine ning tunnustatud noortekirjanik Ene Sepp vestlesid "Ausalt ja avatult" noortekirjanduse teemadel.
- [Arvamusfestivali arutelu "Laste sõnum ÜRO Lapse Õiguste Komiteele" vedasid Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadik Marilyn ning Õiguskantsleri Kantselei laste ja noorte õiguste osakonna nõunikud.](#)
- [Lapse õiguste saadik Elisabet Kruusmets pidas Brüsselis Euroopa lapse õiguste foorumil ühe avakõnedest.](#)
- [22.-24. oktoober toimus Lapse õiguste saadikute laager Remnikul. Töötoad laste raporti koostamiseks ÜRO Lapse Õiguste Komiteele ja Lasteabi töötuba. Laagris valmis saadikute video.](#)
- [Lapse õiguste saadik Marilyn Lempu käis ERR Telemajas noortesaate Nova salvestusel jagamas mõtteid loovkonkursist ja kangelastest.](#)
- [Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikute mentor Triin Sooäär Kanal 2 "Õhtu!" saates tutvustamas Laste Raportit.](#)
- [Lapse õiguste saadik Aveli arvamuslugu Märka Last veebiajakirjas: „Kui kaasata siis päriselt ja sisuliselt“.](#)

Laste ja noorte otsene kaasamine Lastekaitse Liidu igapäevastesse tegevustesse

2022. aastal on Lastekaitse Liit lapse õiguste saadikute arvamust küsinud igapäevatööd puudutavates protsessides – nii aastakonverentsi, loovkonkursi korraldamisel, edasiste tegevuste planeerimisel kui ka noorte kaasatuse edasiseks tõhustamiseks. Lapse õiguste saadikud on andnud laste enda sisendit Just Film lapse õiguste programmi, lapse õiguste kuu tegevustesse ja virtuaalse kalendri ideedesse. Lisaks osalesid noored [heade laste- ja noorteraamatute valimisel](#) ning [tunnustusauhinna „Lastega ja lastele“ parimate valimisel](#).

Augustikuu toimus lapse õiguste saadikute ühine koostöökohtumine Lastekaitse Liidu kontoris. Oktoobris toimus lapse õiguste saadikute laager Remniku õppe- ja puhkekeskuses. Laagri eesmärk oli töötada noortega välja edasine kontseptsioon laste veelgi tõhusamaks kaasamiseks Lastekaitse Liidu igapäevastes tegevustes, laste raporti koostamiseks ja vabavõrgustiku laiendamiseks. Laagris toimus lapse õiguste saadikute täiendav koolitamine lapse õiguste ja Lasteabi teemadel ning valmis laste raportit tutvustav lühivideo.

Lastekaitse Liidu noortekogu kaasas omakorda teisi lapsi ja noori ning aitas võimendada nende häält ja arvamust

2022. aastal korraldasid Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikud laste raporti koostamist. Lastele olid selle juures abiks Õiguskantsleri Kantselei laste ja noorte õiguste osakonna nõunikud ning Lastekaitse Liidu töötajad. Laste raporti koostamiseks ÜRO Lapse Õiguste Komiteele kogusid lapse õiguste saadikud laste mõtteid selle kohta, kuidas Eesti lastel läheb ning mis neile muret ja rõõmu teeb nii veebiküsimustike kui töötubade kaudu. Kahekeelses küsimustikus said lapsed anda tagasisidet 14 erinevas õiguste valdkonnas. Kokkuvõtte laste mõtetest saadetakse ÜRO Lapse Õiguste Komiteele. Laste õiguste saadikute kaasabil on läbi viidud rohkem kui kümme töötuba, sisendi kogumiseks eri Eestimaa piirkondades, kus osales kokku 343 last.

Büroo

MTÜ Lastekaitse Liit büroo asub Tallinnas aadressil Endla 6-18.

2022. aastal panustasid Lastekaitse Liidu büroo töötajad erinevate projektide ja programmide elluviimisesse järgmised spetsialistid:

- Helika Saar, lapse õiguste programmi koordinaator
- Malle Hallimäe, projekti „Targalt internetis“ koordinaator
- Kerli Valner, projekti „Targalt internetis“ koordinaator
- Saska Muru, programmi „Kiusamisest vabaks!“ koordinaator
- Aleksandra Munts-Avajõe, programmi „Kiusamisest Vabaks!“ koordinaator
- Annika Silde, projektijuht
- Kristina Kukk, kommunikatsiooni - ja koostöökoordinaator
- Helen Saarnik, projektijuht
- Ireen Kangro, projektijuht
- Eliise Tiidussalu, koostöö koordinaator
- Varje Ojala, juhatuse liige

Raamatupidamine on korraldatud lepingu alusel ja vastavalt kehtivale korrale.

Arengustrateegia 2019-2022 tulemused

Lastekaitse Liidu arengustrateegia 2019 – 2022 visioon ehk soovitud tulemus aastaks 2022:

Lastekaitse Liit on ühiskonnas tunnustatud lapse õiguste eestkõneleja, kes oma tegevuses keskendub olulistele teemadele valdkonnas, sh liidus kokku lepitud fookusteemad (laste tervis, turvalisus) ning ühiskonnas esilekerkinud teemad (koroonaepidemia 2020-2021, sõda Ukrainas ja sõjapõgenikud).

Soovitud tulemuse saavutamist aastaks 2022 näitavad järgmise seatud mõõdikud:

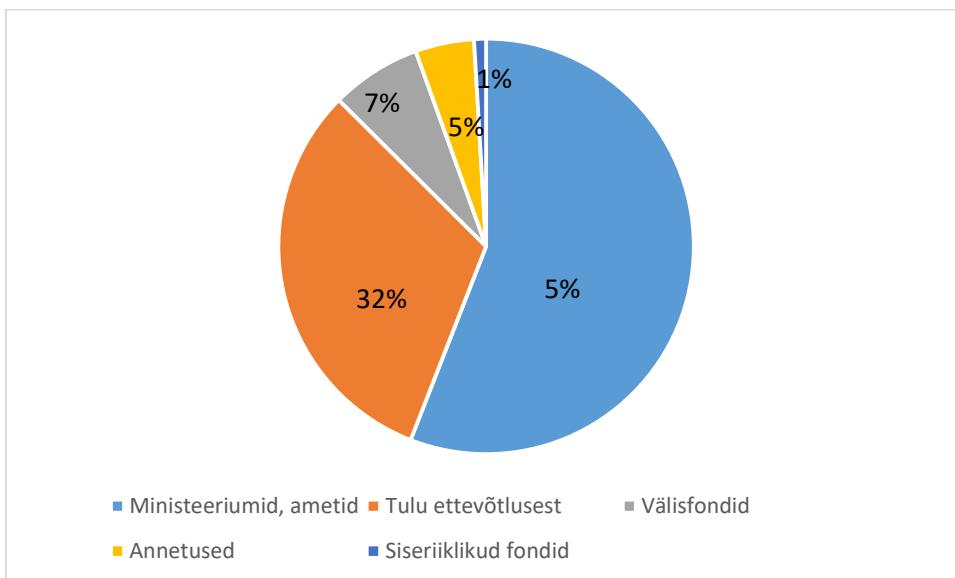
1. Lastekaitse Liidu poolt strateegiate, õigusaktide jms kohta esitatud arvamuste hulk on varasemaga võrreldes erakordselt suur, 2019-2022 kokku 112 arvamust.
2. Lastekaitse Liidul on olemas ajakohane informatsioon laste tegelikust olukorrast kohalikul ja riiklikul tasandil koostööpartnerite, koostöövõrgustike, poliitikakujundamisse kaasamise kaudu.
3. Lastekaitse Liit on riigile konkreetses fookusteemades strateegiline partner:
  - SOM strateegilise partnerluse “Laste ja Perede heaks” 2020-2022 ja 2023-2024 kaudu
  - HTM strateegilise partnerluse, programmi “Kiusamisest vabaks!” 2019-2021 ja 2022 – 2024 kaudu.

LASTEKAITSE LIIDU RAHAASJAD 2022

Rahastusallikad 2022

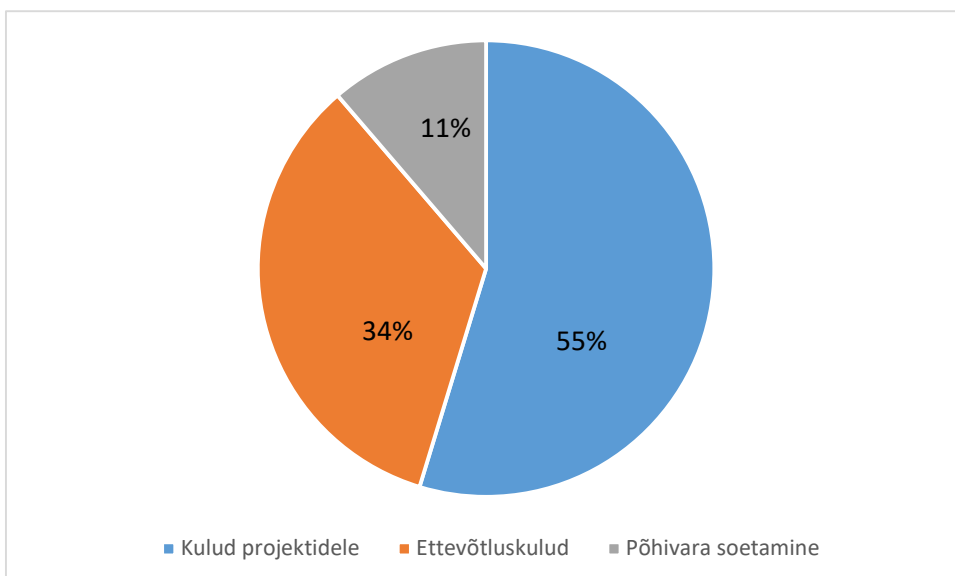
Lastekaitse Liidu 2022. aasta 1 180 318 eurosest sissetulekust 808 293 eurot saime annetuste ja toetustena ning 372 025 eurot teenisime ettevõtlustuluna.

Peamisteks toetajateks 2022. aastal olid Haridus- ja Teadusministeerium 346 013 euroga, Sotsiaalministeerium 269 966 euroga ja Euroopa Komisjon 50 304 euroga. Samuti toetasid Liitu Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Tallinna Haridusamet, Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo, Burgose Ülikool, UNICEF Georgia, Eurochild AISBL, EUN Partnership, CBSS Sekretariaat, Asociacion Projuven ja Oslo Metropolitan University. Liidule annetati 53 922 eurot.

Raha kasutamine aastal 2022

2022. aastal kasutasime kokku 1 203 769 eurot, sh 1 067 906 eurot tegevuskuludeks ja 135 863 eurot materiaalse põhivara soetamiseks. Sihtotstarbelist toetust kasutasime nii tegevuskulude kui põhivara soetuse finantseerimiseks. Tööjõukulused tegime majandusaastal 505 156 euro väärtuses. Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud olid 334 448 eurot ja ettevõtluskulud 192 285 eurot.

Lastekaitse Liidu majandusaasta 2022 lõppes 23 732 euro suuruse negatiivse tulemiga; möödunud majandusaasta (2021) tulem oli samuti negatiivne 53 106 eurot.

Lastekaitse Liidu peamised konsolideeritud majandusnäitajad aastatel 2018-2022, eurodes

	2018	2019	2020	2021	2022
Varad	1 013 595	1 060 893	1 703 070	1 036 052	966 911
Kohustused	211 242	269 256	899 622	285 710	240 301
Netovara	802 353	791 637	803 448	750 342	726 610
Tulud	1 174 230	1 098 586	1 061 746	1 132 975	1 182 071
Kulud	1 103 100	1 109 302	1 049 935	1 186 081	1 205 803
Tulem	71 130	-10 716	11 811	-53 106	-23 732

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Finantsaruanne

FINANTSARUANNE

Lastekaitse Liidu raamatupidamise aastaaruanne 2022

esitatud konsolideerituna koos Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ raamatupidamise aastaaruandega

Konsolideeritud bilanss

(eurodes)

VARAD

KÄIBEVARA	Lisa nr	31.12.2022	31.12.2021
Raha		289 669	335 735
Nõuded ja ettemaksed	2;3	51 387	66 657
Varud	4	72 993	32 782
Kokku käibevara		414 049	481 156
PÕHIVARA			
Materiaalne põhivara	5	552 862	625 719
Kokku põhivara		552 862	554 896
VARAD KOKKU		966 911	1 036 052

KOHUSTUSED JA NETOVARA

KOHUSTUSED

Lühiajalised kohustused

Võlad ja ettemaksed	7;3	47 845	47 332
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	8	59 449	113 806
Sihtfinantseerimiseks saadud ettemaksed		36 588	28 448
Kokku lühiajalised kohustused		143 882	189 586

Pikaajalised kohustused

Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	8	96 419	96 124
Kokku pikaajalised kohustused		96 419	96 124
KOHUSTUSED KOKKU		240 301	285 710

NETOVARA

Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem		750 3421	803 448
Aruandeaasta tulem		-23 732	-53 106
NETOVARA KOKKU		726 610	750 342
KOHUSTUSED JA NETOVARA KOKKU		966 911	1 036 052

Konsolideeritud tulemiaruanne

(eurodes)

	Lisa nr	2022	2021
Liikmetelt saadud tasud		914	685
Annetused ja toetused	9	790 796	738 652
Tulu ettevõtlusest	10	372 025	359 778
Muud tulud, sh tulu põhivarade sihtfinantseerimisest		18 286	33 771
Tulud kokku		1 182 021	1 132 886
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	11	-334 448	-260 468
Mitmesugused tegevuskulud	12	-36 017	-36 907
Kaubad, toore, materjal ja teenused	13	-192 285	-194 630
Tööjõu kulud	14	-505 156	-563 205
Põhivara kulum	5	-137 897	-130 853
Kulud kokku		-1 205 803	-1 186 063
Põhitegevuse tulem		-23 782	-53 177
Intressitulud		50	89
Intressikulud		0	-18
Aruandeaasta tulem		-23 732	-53 106
Sealhulgas:			
Tulu varade sihtfinantseerimisest		17 089	28 171
Sihtfinantseerimisega kaetud varade kulum		-76 992	-76 716
Aruandeaasta tulem sihtfinantseerimise netomeetodi korral		36 171	-4 561

Konsolideeritud rahavoogude aruanne (otsemeetod)

(eurodes)

Rahavood põhitegevusest	Lisa nr	2022	2021
Liikmetelt saadud tasud		1 399	225
Laekunud annetused ja toetused		816 148	1 116 302
Tagastatud kasutamata toetuste ettemaksed		-9 940	-4 186
Laekumised kaupade müügist ja teenuste osutamisest		374 042	362 293
Muud põhitegevuse tulude laekumised		1 197	5 747
Väljamaksed annetusteks ja toetusteks	9	-15 983	-959 769
Väljamaksed tarnijatele kaupade ja teenuste eest		-590 535	-466 853
Toetuse ettemaksed		-38 850	-39 036
Väljamaksed töötajatele		-518 789	-551 385
Laekunud intressid		50	89
Makstud intressid		0	-18
Kokku rahavood põhitegevusest		18 739	-536 591
Rahavood investeerimistegevusest			
Laekumised sihtotstarbelistest toetustest		17 497	41 988
Tasutud materiaalse põhivara soetamisel	5	-135 863	-117 871
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-118 366	-75 883
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksed		0	-3 525
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		0	-3 525
Kokku rahavood		-99 627	-615 999
Raha perioodi alguses		389 296	1 005 295
Raha muutus		-99 627	-615 999
Raha perioodi lõpus		289 669	389 296

Konsolideeritud netovara muutuste aruanne
(eurodes)

	Eelmiste periodide akumuleeritud tulem	Netovara kokku
Saldo 31.12.2020	803 448	803 448
Aruandeperioodi tulem	-53 106	-53 106
Saldo 31.12.2021	750 342	750 342
Aruandeperioodi tulem	-23 732	-23 732
Saldo 31.12.2022	726 610	726 610

Konsolideeritud finantsaruannete lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne 2022. aasta kohta on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standard on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded kehtestatakse raamatupidamise seadusega ning mida täpsustab raamatupidamise seaduse alusel kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrus ehk raamatupidamise toimkonna juhendid. Aastaaruande koostamisel on kasutatud jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid. Aruandes esitatud aruandeaasta andmed on olulises osas võrreldavad 2021. majandusaasta andmetega.

Lastekaitse Liidu ja tema tütarettevõtja arvestusvaluutaks on euro ja raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Grupis konsolideeritakse tütarettevõtja, mille üle Lastekaitse Liidul on kontroll. Tütarettevõtjat loetakse Lastekaitse Liidu kontrolli all olevaks, kui viimane omab 50%-100% hääleõiguslikest osadest. Konsolideeritud finantsaruanded sisaldavad tütarettevõtja finantsandmeid. Konsolideeritud aruannetes on kajastatud ainult need majandustehingud, mis leidsid aset väljaspool Gruppi olevate partneritega. Aruanded on konsolideeritud rida reall, Gruppi kuuluvate ühingute vahelised tehingud ja saldod on elimineeritud Tütarettevõtjat kajastatakse Lastekaitse Liidu konsolideerimata aruandes soetusmaksumuse meetodil.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse bilansis ja rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha ja arvelduskontode jääke.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuded ostjate vastu, viitlaekumised ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid nende finantsvarade väärtuse languse osas. Juhul, kui selliseid tunnuseid esineb, hinnatakse korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad alla nendest eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtuseni. Väärtuse langusest tulenevad allahindlused kajastatakse kasumiaruandes kuluna.

Varud

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO meetodit. Varud kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam.

Materiaalne põhivara

Grupis loetakse materiaalseks põhivaraks materiaalselt vara kasuliku elueaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 2 000 eurost. Materiaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast, mittetagastatavatest maksudest ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Kulutused, mis taastavad objekti algset seisundit (remont, hooldus) on kajastatud perioodikuludes. Bilansis kajastatakse materiaalselt põhivara selle jääk maksumuses, st soetusmaksumusest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi vastavalt selle kasulikule elueale.

Amortisatsioonimäärade vahemikud aastas on põhivara gruppidele järgmised:

Hooned ja rajatised	6-20%
Masinad ja seadmed	10-20%
Muu materiaalne põhivara	20-30%

Maad ei amortiseerita.

Igal bilansipäeval hinnatakse materiaalse põhivara puhul vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügiikulused, või vara kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna. Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval tõenäosust, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse. Sel juhul suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis

oleks kujunenud arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamisi kajastatakse aruandeperioodi kulu vähendamisenä.

Finantskohustused

Kõik lühi- ja pikaajalised võlakohustused võetakse arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Lühiajaliste võlakohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, seetõttu kajastatakse lühiajalised võlakohustused bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste võlakohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamine toimub nominaalse intressimäära meetodil.

Kasutusrendid

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Sihtfinantseerimine

Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel kasutatakse üldmeetodit. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel järgitakse tulude ja kulude vastavuse printsiipi. Varade sihtfinantseerimisel võetakse soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses. Varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Sihtfinantseerimise kohustus amortiseeritakse tulusse sihtfinantseerimise tingimuste täitmisel.

Ettevõtlusest saadud tulude arvestus

Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Tulu kaupade ja teenuste müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on ostjale üle läinud ning tulu tehingust ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt määrata.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne on koostatud otsemeetodil. Põhi-, investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevad rahavood on kajastatud otsemeetodil ning aruandeperioodi brutolaekumiste ja -väljamaksetena.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustuste hindamist mõjutanud asjaolud, mis ilmnesid bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahelisel perioodil, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed

Nõuete ja ettemaksude liik	Lisa nr	31.12.2022	31.12.2021
Nõuded ostjate vastu		4 322	4 443
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	3	3 371	3 103
Laekumata annetused ja toetused		2 757	15 496
Sihtfinantseerimise ettemaksed		36 588	39 036
Muud nõuded		1 979	1 764
Kokku		49 017	65 738

Kõigi nõuete maksetähtaeg on lühem kui 12 kuud.

Lisa 3 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

Maksuliik	Lisa nr	31.12.2022		31.12.2021	
		Ettemaksed	Maksuvõlad	Ettemaksed	Maksuvõlad
Käibemaks		3 371	0	3 103	0
Ettevõtte tulumaks		0	0	0	76
Üksikisiku tulumaks		0	4 847	0	9 616
Sotsiaalmaks		0	8 413	0	16 503
Kogumispensionimaksed		0	461	0	808
Töötuskindlustusmaksed		0	426	0	1 024
Kokku	2;7	3 371	14 147	3 103	28 027

Lisa 4 Varud

Varude liik	31.12.2022	31.12.2021
Metoodilised materjalid	72 993	26 122
Kokku	72 993	26 122

Lisa 5 Materiaalne põhivara

	Maa	Ehitised	Masina- ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Kokku
31.12.2020					
Soetusmaksumus	11 890	1 977 151	151 735	31 659	2 172 435
Akumuleeritud kulum	0	-1 437 706	-135 191	-31 659	-1 604 556
Jääkmaksumus	11 890	539 445	16 544	0	567 879
Ostud ja parendused	0	59 995	0	0	59 995
Mahakandmine	0	0	-19 027	0	-19 027
Amortisatsioonikulu	0	-124 970	-5 883	0	-130 853
31.12.2021					
Soetusmaksumus	11 890	2 095 022	132 708	31 659	2 271 279
Akumuleeritud kulum	0	-1 562 675	-122 050	-31 659	-1 716 384
Jääkmaksumus	11 890	532 347	10 659	0	554 896
Ostud ja parendused	0	135 863	0	0	135 863
Amortisatsioonikulu	0	-132 659	-5 238	0	-137 897
31.12.2022					
Soetusmaksumus	11 890	2 230 885	132 708	31 659	2 407 142
Akumuleeritud kulum	0	-1 695 334	-127 288	-31 659	-1 854 280
Jääkmaksumus	11 890	535 551	5 421	0	552 862

Põhivarade sihtfinantseerimine

	2022	2021
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	17 497	23 300
Kokku	17 497	23 300

Jaotus järeljäänud tähtaja alusel

	2022	Tulu	12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	59 485	0	0	59 485
	2021	Tulu	12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	41 988	0	0	41 988

Sihtfinantseerimise abil soetatud põhivarade toetuse summa kajastatakse bilansis tulevaste perioodide sihtfinantseerimise tuluna kuni sihtfinantseerimise tingimuste täitmiseni, see tähendab, et ühing jätkab samas valdkonnas tegevust ning tagab sihtfinantseerimise teel loodud või soetatud vara säilimise ja avaliku kasutuse sõlmitud lepingutes toodud eesmärkidel, tingimustel ja perioodi jooksul.

Lisa 6 Kasutusrent

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2022	2021
Kasutusrendikulu	1 434	1 194

Lastekaitse Liidule üürib kasutusrendi tingimustel laoruumi Endla 4 Re OÜ alates 2013. aastast Tallinnas aadressil Endla 4. Laoruumide rendiperioodi lõpptähtaeg on määramata.

Alates 2014. aastast üürib Lastekaitse Liidule täiendavat laopinda Ladustamisteenused OÜ. Rendiperioodi lõpptähtaeg on määramata. Aruandeaasta üürimaksete summa oli 548 eurot. Eelmise aruandeaasta üürimaksete summa oli samuti 548 eurot.

Lisa 7 Võlad ja ettemaksud

	Lisa nr	31.12.2022	31.12.2021
Maksuvõlad	3	14 147	28 027
Võlad tarnijatele		22 696	6 345
Võlad töövõtjatele		11 002	12 158
Muud võlad		0	802
Kokku		47 845	47 332

Kõigi võlgade maksetähtaeg on lühem kui 12 kuud.

Lisa 8 Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest

Sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks

	31.12.2021	Saadud	Tulu	31.12.2022
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	113 213	17 497	-17 089	113 621
Kokku	113 213	17 497	-17 089	113 621

	31.12.2020	Saadud	Tulu	31.12.2021
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	89 913	23 300	0	113 213
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	28 171	0	-28 171	0
Kokku	118 084	23 300	-28 171	113 213

Jaotus järelejäänud tähtaja alusel

	31.12.2022	12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	113 621	17 202	96 419
	31.12.2021	12 kuu jooksul	1-5 aasta jooksul
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	113 213	17 089	96 124

Sihtfinantseerimise abil soetatud põhivarade toetuse summa kajastatakse bilansis tulevaste perioodide sihtfinantseerimise tuluna kuni sihtfinantseerimise tingimuste täitmiseni, mis tähendab, et ühing jätkab samas valdkonnas ja asukohas tegevust ning tagab sihtfinantseerimise teel loodud või soetatud vara säilimise ja avaliku kasutuse sihtfinantseerimise tingimustes toodud eesmärkidel ja perioodi jooksul.

Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks

	31.12.2021	Saadud	Tulu	31.12.2022
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	96 717	736 134	-790 796	42 055

	31.12.2020	Saadud	Tulu	31.12.2021
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	42 937	792 432	-738 652	96 717

Lisa 9 Annetused ja toetused

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Allikas	2022	Osakaal, %	2021	Osakaal, %
Ministeeriumid, ametid	642 608	81,26	609 550	82,52
Välisfondid	83 259	10,53	92 900	12,58
Annetused	53 922	6,82	15 201	2,06
Siseriiklikud fondid	11 007	1,39	21 001	2,84
Kokku	790 796	100,00	738 652	100,00

Allikas, otstarve	2022	Osakaal, %	2021	Osakaal, %
Strateegiline partnerlus Sotsiaalministeerium (2022, 2021: Koostöös laste ja perede heaks!, Targalt internetis)	269 966	34,14	179 691	24,33
Strateegiline partnerlus Haridus- ja teadusministeerium (2022, 2021: Kiusamisest vabaks!)	220 500	27,88	250 000	33,85
Haridus- ja Teadusministeerium (2022: Noortelaagrid, püsilaagrite korraldamine) (2021: Noortelaagrid, püsilaagrite korraldamine, Igale koolilapsele arvuti!)	125 513	15,87	159 617	21,61
Annetused (2022: Tasuta õigusabi, Igale koolilapsele arvuti!) (2021: Tasuta õigusabi, Igale koolilapsele arvuti!, noortetegevused)	53 922	6,82	15 201	2,06
Euroopa Komisjon (2022, 2021: Targalt internetis)	50 304	6,36	48 463	6,56
Universidad de Burgos (2022: Mängupõhised tööriistad varase soolise võrdõiguslikkuse hariduse integratiivse mudeli edendamiseks)	13 092	1,66	0	0,00
Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo (2022: ISPCAN Noortefoorum: Laste kaasamine poliitika kujundamisse) (2021: Põhja- ja Baltimaade kiusamisvastase võrgustiku koostöö)	11 007	1,39	11 064	1,50
Tallinna Haridusamet (2022, 2021: Noortelaagrite korraldamine)	10 144	1,28	5 572	0,75
UNICEF Gruusia (2022, 2021: Lastemajade käivitamine)	9 097	1,15	28 274	3,83
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (2022: Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus, Remniku õppe- ja puhkekeskus)	8 400	1,06	1 887	0,26

(2021: Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus)				
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet (2022: Noortelaagrite korraldamine) (2021: Noortelaagrite ja tunnustusürituse korraldamine)	8 085	1,02	12 356	1,67
EUN Partnership (2022, 2021: Targalt internetis)	5 000	0,63	5 000	0,68
Eurochild AISBL (2022, 2021: Noorte kaasamine)	3 201	0,40	2 500	0,34
CBSS Sekretariaat (2022: fookusgrupi konsultatsioonide korraldamine)	2 500	0,32	0	0,00
Asociacion Projuven (2022: sõidukulude hüvitamine)	1 420	0,18	0	0,00
Oslo Metropolitan University (2022: sõidukulude hüvitamine)	225	0,03	0	0,00
Asociacion para la Gestion De a Integracion Social (2022, 2021: Tool4Gender)	-1 580	-0,20	8 451	1,14
Avatud Eesti Fondi Aktiivsete Kodanike Fond (2021: üle-eestlise võrgustiku ja koostöö arendamine)	0	0,00	9 937	1,35
Pärnu Linnavalitsus (2021: Koostöös lapse heaks)	0	0,00	427	0,06
RAND Europe Community Interest Company (2021: Laste osaluse uuring)	0	0,00	212	0,00
Kokku	790 796	100,00	738 652	100,00

Projektide finantseerimine	2022	2021
Haridus- ja Teadusministeerium	0	853 094
Sotsiaalministeerium	19 608	50 851
Euroopa Komisjon	32 181	49 597
Annetused	1 250	1 800
Kokku	53 039	955 342

Kogu aruandeperioodil annetustest ja toetustest saadud tulu oli sihtotstarbeline. Samuti oli kogu eelmisel majandusaastal annetustest ja toetustest saadud tulu sihtotstarbeline. Sotsiaalministeeriumi poolt eraldatud strateegilise partnerluse toetust kasutasime sel ja eelmisel majandusaastal projekti „Koostöös laste ja perede heaks!“ koostööpartnerite tegevuste rahastamiseks. Euroopa Komisjoni toetust projektile „Targalt internetis“ kasutasime sel ja eelmisel majandusaastal projektipartnerite tegevuste rahastamiseks. Annetustena laekunud summadest rahastasime sel ja eelmisel majandusaastal Lastekaitse Liidu liikmesühingute lapse õiguste tagamise alaseid projektitegevusi.

Lisa 10 Tulu ettevõtlusest

Geograafiliste piirkondade lõikes	2022		2021	
Müük Euroopa Liidu riikidele				
Eesti	372 025		359 778	
Kokku	372 025		359 778	
Tegevusalade lõikes	2022	Osakaal, %	2021	Osakaal, %
Majutusteenus	157 457	42,32	146 435	40,70
Toitlustamine	151 147	40,63	143 167	39,79
Metoodilise materjali müügitulu	32 970	8,86	38 762	10,77
Koolitusseminaride osavõtutasud	5 475	1,47	5 727	1,59
Transporditeenus	4 057	1,09	3 545	0,99

Kaupade müügitulu	9 895	2,66	11 917	3,31
Programmiline tegevus	10 544	2,83	9 788	2,72
Kirjanduse müügitulu	480	0,13	437	0,12
Kokku	372 025	100,00	359 778	100,00

Lisa 11 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

Projekti nimetus	2022	Osakaal, %	2021	Osakaal, %
Koostöös laste ja perede heaks!	135 311	40,46	131 950	50,66
Kiusamisest vabaks!	109 595	32,77	68 390	26,26
Igale koolilapsele arvuti!	51 629	15,44	37 690	14,47
Targalt internetis	37 913	11,34	22 438	8,61
Kokku	334 448	100,00	260 468	100,00

Lisa 12 Mitmesugused tegevuskulud

	2022	2021
Hoonetega seotud kulud	3 775	2 375
Sõidukitega seotud kulud	7 605	7 795
Mitmesugused bürookulud	4 547	5 549
Mitmesugused korralduslikud kulud	20 090	21 188
Kokku	36 017	36 907

Lisa 13 Kaubad, toore, materjal ja teenused

	2022	2021
Tooraine ja materjal	36 502	33 588
Müügi eesmärgil ostetud kaubad	34 574	40 255
Müügi eesmärgil ostetud teenused	5 695	12 284
Elektrienergia	14 911	14 754
Alltöövõtutööd	11 273	13 721
Transpordikulud	19 038	17 480
Hoonete hoolduskulud	70 292	62 548
Kokku	192 285	194 630

Lisa 14 Tööjõukulud

Tööjõukulude liik	Lisa	2022	2021
Palgakulu		322 233	371 533
Sotsiaalmaksud		121 798	135 715
Juhatuse liikme tasu	15	61 125	55 957
Kokku		505 156	563 205

	2022	2021
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	18	20
Keskmine töötajate arv töötamise liikide kaupa:		
Töölepingu alusel töötav isik	13	14
Võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutav isik, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtja	3	4
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige	2	2

Lisa 15 Seotud osapooled

Juhatuse liikmetele arvestatud tasu oli majandusaastal 61 125 eurot. Eelmisel majandusaastal oli juhatuse liikmete tasu 55 957 eurot. Tähtaja möödumisega seotud juhatuse liikme volituste lõppemisel, juhul kui juhatuse liige uueks ametiajaks ei kandideeri, makstakse MTÜ juhatuse liikmele hüvitist kahe kuu tasu ulatuses. Juhatuse liikme ennetähtaegse tagasikutsumise või juhataja tagasiastumise korral hüvitist ei maksta.

Lisa 16 Liikmete arv

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga	31.12.2022	31.12.2021
Juriidilisest isikust liikmete arv	19	21

Lisa 17 Sündmused pärast aruande kuupäeva

Organisatsiooni põhitegevuse jätkamist lapse õiguste tagamise edendamise suunal toetab kaheaastase strateegilise partnerluse vormis Sotsiaalministeerium 2023. aastal 225 000 euroga. Projekti „Koostöös laste ja perede heaks!“ viib Lastekaitse Liit ellu koos nelja kaastaotlejast partnerorganisatsiooniga aastatel 2023-2024.

2022-2024.aastal toetab projekti „Kiusamisest vabaks!“ tegevusi Haridus- ja Teadusministeerium kolmeaastase strateegilise partnerluse vormis. 2023.aasta tegevustoetus on kiusamise ennetamise programmis määratud Liidule summas 231 525 eurot.

Projekti „Targalt internetis“ järjekorras seitsmes projektiperiood algas 2022.aasta juunis. Lastekaitse Liit koos partneritega viib projektitegevusi ellu Euroopa Komisjoni Euroopa Ühendamise Rahastu toel. 2023.aastal toetab Komisjon Liidu tegevust 62 970 euroga. Projekt kestab 2024.aasta maini. Sotsiaalministeerium toetab projekti elluviimist 2023.aastal samuti 62 970 euroga ning analoogselt Euroopa Komisjoni projektile kestab ka Sotsiaalministeeriumi projekt 2024.aasta maikuuni.

Erasmus+ projektis „GamingGEE“ arendab Liit koostöös Hispaania, Rumeenia ja Tsehhi partneritega välja mängupõhised tööriistad varajase soolise võrdõiguslikkuse hariduse integreeriva mudeli rakendamiseks. Tegevused viime ellu 2022-2024.aastal. 2023.aasta toetuse summa on 17 600 eurot.

Oleme koostööpartneriteks Sihtasutuse Poliitikauuringute Keskus Praxis poolt koordineeritavas projektis Kuulake meid! Osalusuuringud poliitikakujundamises. 2023.aasta toetuse summa on 5 660 eurot. Projekt lõpeb 2024.aasta veebruaris.

Koroonaviiruse pandeemia ning 2022.aasta veebruaris alanud sõjategevus Ukrainas ja sellega seonduv pagulaskriis põhjustavad häireid majandustegevuses. Kuna olukord on ebakindel ning kiirelt muutuv, ei pea juhatuse võimalikuks raamatupidamise aastaaruande koostamisel anda kvantitatiivset hinnangut haiguspuhangu ja sõjategevuse võimaliku mõju kohta Grupi järgmise perioodi finantsnäitajatele.

Lisainformatsioon Lastekaitse Liidu kohta

Lisa 18 Bilanss (konsolideerimata)

(eurodes)

VARAD	31.12.2022	31.12.2021
KÄIBEVARA		
Raha	250 439	306 873
Nõuded ja ettemaksed	46 166	58 539
Varud	72 993	26 122
Kokku käibevara	369 598	391 534
PÕHIVARA		
Investeering tütarettevõtjasse	57 558	57 558
Kinnisvarainvesteeringud	267 720	362 630
Materiaalne põhivara	20 876	20 876
Kokku põhivara	346 154	441 064
KOKKU VARAD	715 752	832 598
KOHUSTUSED JA NETOVARA		
KOHUSTUSED		
Lühiajalised kohustused		
Võlad ja ettemaksed	39 296	39 032
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	42 055	96 717
Sihtfinantseerimiseks saadud ettemaksed	36 588	28 448
Kokku lühiajalised kohustused	117 939	164 197
Pikaajalised kohustused		
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	41 988	41 988
Kokku pikaajalised kohustused	41 988	41 988
KOHUSTUSED KOKKU	159 927	206 185
NETOVARA		
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	626 413	687 964
Aruandeaasta tulem	-70 588	-61 551
KOKKU NETOVARA	555 825	626 413
KOKKU KOHUSTUSED JA NETOVARA	715 752	832 598

Lisa 19 Tulemiaruanne (konsolideerimata)
(eurodes)

	2022	2021
Liikmetelt saadud tasud	914	685
Annetused ja toetused	647 054	610 513
Tulu ettevõtlusest	72 370	80 645
Muud tulud, sh tulu põhivarade sihtfinantseerimisest	0	31 819
Tulud kokku	720 338	732 662
Sihotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-334 448	-260 468
Mitmesugused tegevuskulud	-21 504	-15 712
Kaubad, toore, materjal, teenused	-28 599	-33 566
Tööjõukulud	-311 501	-379 541
Põhivara kulum	-94 910	-95 984
Kulud kokku	-790 962	-785 271
Põhitegevuse tulem	-70 624	-61 609
Intressitulud	36	76
Intressikulud	0	-18
Aruandeaasta tulem	-70 588	-61 551
Sealhulgas:		
Tulu varade sihtfinantseerimisest	0	28 171
Sihtfinantseerimisega kaetud varade kulum	-64 831	-65 861
Aruandeaasta tulem sihtfinantseerimise netomeetodi korral	-5 757	-23 861

Lisa 20 Rahavoogude aruanne (otsemeetod) (konsolideerimata)
(eurodes)

Rahavood põhitegevusest	2022	2021
Liikmetelt saadud tasud	1 399	225
Laekunud annetused ja toetused	671 265	984 228
Tagastatud kasutamata toetuste ettemaksed	-8 799	-4 186
Laekumised kaupade müügist ja teenuste osutamisest	73 514	90 004
Muud põhitegevuse tulude laekumised	0	3 648
Väljamaksed annetusteks ja toetusteks	-15 983	-959 769
Väljamaksed tarnijatele kaupade ja teenuste eest	-416 336	-283 386
Toetuse ettemaksed	-38 850	-39 036
Väljamaksed töötajatele	-322 680	-372 465
Laekunud intressid	36	76
Makstud intressid	0	-18
Rahavood põhitegevusest kokku	-56 434	-580 679
Rahavood investeerimistegevusest		
Laekumised sihtotstarbelistest toetustest	0	41 988
Tasutud kinnisvarainvesteeringute soetamisel	0	-38 834
Rahavood investeerimistegevusest kokku	0	3 154
Rahavood finantseerimistegevusest		
Saadud laenude tagasimaksed	0	-3 525
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	0	-3 525
Rahavood kokku	-56 434	-581 050
Raha perioodi alguses	306 873	887 923
Raha muutus	-56 434	-581 050
Raha perioodi lõpus	250 439	306 873

Lisa 21 Netovara muutuste aruanne (konsolideerimata)
(eurodes)

	Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	Netovara kokku
Saldo 31.12.2020	687 964	687 964
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-57 558
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		173 042
Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2020		803 448
Aruandeperioodi tulem		-61 551
Saldo 31.12.2021	626 413	626 413
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-57 558
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		181 487
Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2021		750 342
Aruandeperioodi tulem		-70 588
Saldo 31.12.2022	555 825	555 825
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-57 558
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		228 343
Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2022		726 610

Lastekaitse Liidu aruandeaasta müügitulu jaotus vastavalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK)

	2022
Metoodiliste materjalide müügitulu (EMTAK 47991)	32 970
Renditulu (EMTAK 68201)	30 444
Koolitusseminaride osavõttasud (EMTAK 85599)	8 476
Kirjanduse müügitulu (EMTAK 47991)	480
Kokku	72 370